

กฐิน

บุญประเพณีที่สืบทอดพระพุทธศาสนา

ที่ระลึกงานกฐินสามัคคี

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปี ๒๕๕๔

ทอดถวาย ณ วัดสว่างมงคล บ้านโนนแสงง ตำบลขามเรียง
อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

กฐิน

บุญประเพณีที่สืบทอดพระพุทธศาสนา

กฐินสามัคคีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปี ๒๕๕๔
ทอดถวาย ณ วัดสว่างมงคล บ้านโนนแสง
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

วันเสาร์ที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔

กำหนดการ
ทอดกฐินสามัคคีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ณ วัดสว่างมงคล บ้านโนนแสง ตำบลขามเรียง
อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

วันศุกร์ที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔

- เวลา ๐๙.๐๐ น. - ตั้งองค์กฐิน ณ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- เวลา ๑๘.๐๐ น. - พระสงฆ์ ๙ รูป เจริญพระพุทธมนต์
- เวลา ๒๐.๐๐ น. - สมโภชองค์กฐิน

วันเสาร์ที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔

- เวลา ๐๘.๓๐ น. - เคลื่อนองค์กฐินจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ไปยังวัดสว่างมงคล บ้านโนนแสง ต.ขามเรียง
อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม
- เวลา ๑๐.๐๐ น. - ถวายองค์กฐิน
- เวลา ๑๑.๐๐ น. - ถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์
- เวลา ๑๒.๐๐ น. - เสร็จพิธีขอเชิญผู้ร่วมงานรับประทานอาหาร

คำนำ

เอกสาร “กฐิน บุญประเพณีที่สืบทอดพระพุทธศาสนา” ฉบับนี้ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยงานพิธีการและกิจกรรมพิเศษ กองกลาง สำนักงานอธิการบดี จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ในงานทอดกฐินสามัคคี ของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปี ๒๕๕๔ ซึ่งจัดงานในวันที่ ๔ - ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ทอดถวาย ณ วัดสว่างมงคล บ้านโนนแสง ตำบล ขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อเป็นการส่งเสริม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ร่วมกับชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัย ซึ่ง มหาวิทยาลัยได้มีการจัดทอดกฐินสามัคคีเป็นประจำทุกปี กับวัดของชุมชน โดยรอบมหาวิทยาลัย สำหรับการทอดกฐินสามัคคีในครั้งนี้ มหาวิทยาลัย ได้จัดทำเอกสารเรื่อง “กฐิน บุญประเพณีที่สืบทอดพระพุทธศาสนา” เพื่อเป็นการให้ความรู้และบริการทางวิชาการสำหรับมอบให้แก่ผู้มาร่วมงาน และประชาชนทั่วไป

เอกสารฉบับนี้ มิได้จัดทำเพื่อการจัดจำหน่ายแต่ประการใด โดย ต้องการเพียงเพื่อเผยแพร่ความรู้เป็นวิทยาทานเท่านั้น คณะผู้จัดทำใคร่ กราบขออนุญาต สำเนาและหรือคัดลอก ข้อความ บทความ จากสื่ออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องกฐิน เพื่อที่จะนำไปเผยแพร่เป็นหนังสือธรรมะแจกทาน ทั้งนี้ คณะผู้จัดทำจึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้จัดทำ

๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ความเป็นมามหาวิทยาลัยมหาสารคาม.....	๖
ประวัติวัดสว่างมงคล บ้านโนนแสง.....	๘
ประวัติกฐิน.....	๑๐
ความหมายกฐิน.....	๑๒
พิธีกรากฐิน.....	๑๕
ข้อกำหนดเกี่ยวกับกฐิน.....	๑๖
ประเภทของกฐิน.....	๑๗
บริวารกฐิน.....	๒๑
ที่มาธงจระเข้/นางมัจฉา ในงานทอดกฐิน.....	๒๒
อันสงฆ์การทำบุญกฐิน.....	๒๓
หลักคำสอนสำคัญของพระพุทธศาสนา.....	๒๕
การปฏิบัติศาสนกิจของพุทธศาสนิกชนในชีวิตประจำวัน.....	๒๗
บทสวดมนต์.....	๒๘
การไหว้พระสวดมนต์.....	๒๘
การแผ่เมตตา.....	๓๐
การน้อมรำลึกถึงผู้มีพระคุณ.....	๓๑
การทำบุญใส่บาตร.....	๓๑
การบูชาพระรัตนตรัย.....	๓๔
การไหว้พระในบ้าน (พ่อแม่).....	๔๐
การกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศล.....	๔๑
วิธีทำสมาธิแบบง่ายๆ.....	๔๓
อันสงฆ์การแจกหนังสือธรรมะเป็นทาน.....	๔๔
รายนามผู้ร่วมจัดพิมพ์หนังสือเผยแพร่เป็นธรรมทาน.....	๔๖

ความเป็นมามหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้มีพัฒนาการมาตามลำดับโดยอาศัยเงื่อนไขของเวลาในการสร้างความพร้อมต่างๆ กระทั่งสามารถดำเนินการแยกเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศสำเร็จภายใต้ชื่อ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๓๗ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัย ซึ่งได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๑ ตอนที่ ๕๔ ก นับเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งที่ ๒๒ ของประเทศไทย สำหรับแนวคิดในการแยกตัวเป็นเอกเทศนั้น ได้เริ่มปรากฏขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ โดย ดร.ถวิล ฤดาวัลย์ รองอธิการบดีเวลานั้นได้มีแนวความคิดที่จะรวมสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาหลักๆ ของจังหวัดมหาสารคามเข้าเป็นมหาวิทยาลัยเดียวกัน แต่แนวคิดดังกล่าวได้ติดขัดปัญหาบางประการจึงไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ เช่น ปัญหาของต้นสังกัดเดิมของแต่ละสถาบัน เป็นต้น ครั้นต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ รศ.ดร.วีระ บุญยกาญจนะ เป็นรองอธิการบดี จึงได้มีการเสนอให้แยกออกจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอีกครั้ง โดยให้ลักษณะเป็นสถาบันในนามของสถาบันบัณฑิตศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท แต่ให้มีสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัย หากแต่ไม่อาจดำเนินต่อไปให้สัมฤทธิ์ผลได้เช่นกัน

กระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ เมื่อ รศ.ดร.จรรยา คุณมี เป็นรองอธิการบดี จึงได้ มีสืบนานแนวคิดที่จะแยกตัวออกอีกครั้ง และเริ่มปรากฏผลชัดเจนมากขึ้น ทั้งนี้ ประกอบกับในช่วงเวลานั้น นายสุเทพ อัตถากร ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งโดยส่วนตัวท่านเองได้ให้ความสนใจและความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ในการสนับสนุนแนวคิดที่จะให้มีมหาวิทยาลัยเกิดขึ้นในจังหวัดมหาสารคาม การดำเนินงานจึงได้เริ่มตั้งแต่การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยมหาสารคามและคณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติ

มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๓๕ จากนั้นจึงได้ดำเนินงานมาตามขั้นตอนจนสามารถยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยได้สำเร็จดังที่กล่าวข้างต้นในช่วง รศ.ดร.บุญชม ศรีสะอาด เป็นรองอธิการบดี ซึ่งได้สืบสานแนวคิดและการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องโดยได้รับความร่วมมืออย่างมุ่งมั่นและจริงจังจากทุกท่านทุกฝ่าย ทั้งบุคลากรภายในและภายนอกในสายงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นอันมาก ในระหว่างที่มีการดำเนินการเพื่อยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศนั้น ได้มีการทบทวนเรื่องชื่อของมหาวิทยาลัยเพื่อหาความเหมาะสมและเห็นพ้องต้องกันทุกฝ่าย โดยการดำเนินการสำรวจประชามติให้เป็นเอกฉันท์ ซึ่งชื่อที่เสนอในครั้งนั้นมีความหลากหลายของที่มาและแนวคิด ตั้งแต่ชื่อมหาวิทยาลัยอีสาน มหาวิทยาลัยภัทรินทร มหาวิทยาลัยศรีเจริญราชเดช มหาวิทยาลัยศรีมหาชัย มหาวิทยาลัยศรีมหาสารคาม จนกระทั่งได้มาเห็นชอบพร้อมกันต่อชื่อ “มหาวิทยาลัย มหาสารคาม” ในเบื้องท้ายดังปรากฏในปัจจุบัน

ภายหลังได้มีการขยายพื้นที่มายัง “ป่าโคกหนองไผ่” ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม บนเนื้อที่ประมาณ ๑,๓๐๐ ไร่ โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ภาวิช ทองโรจน์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคามคนแรก (พ.ศ. ๒๕๓๘-๒๕๔๖) และได้ดำเนินการสร้างอาคารต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ภายหลังจึงได้ย้ายศูนย์กลางบริหารงานมา ณ ที่ทำการแห่งใหม่ในปีการศึกษา ๒๕๕๒ อีกทั้งยังได้มีการเปิดสาขาวิชาและคณะใหม่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เพื่อเปิดบริการทางการศึกษาให้มีหลากหลายมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันมหาวิทยาลัยได้เปิดสอนหลักสูตรและสาขาวิชาต่างๆ ดังนี้ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะการบัญชีและการจัดการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม วิทยาลัยการเมืองการปกครอง วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย สำนักศึกษาทั่วไป คณะวัฒนธรรมศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ประกอบด้วย คณะ

วิทยาศาสตร์ คณะเทคโนโลยี คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์-
ผังเมือง-นฤมิตรศิลป์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ คณะวิทยาการสาร
สนเทศ สถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช ด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ประกอบด้วย คณะ
พยาบาลศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์
คณะสัตวแพทยศาสตร์และสัตวศาสตร์

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังได้เปิดสอนระดับประถมและมัธยมศึกษาใน
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยเปิดสอนในปีการศึกษา ๒๕๕๐ เป็น
ปีการศึกษาแรกและยังได้ขยายการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโทไปยังศูนย์
พัฒนาการศึกษาอุดรธานี ทั้งนี้เพื่อผลสัมฤทธิ์ที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชนท้องถิ่น
ภูมิภาค ประเทศชาติ โดยมี ผศ.ดร.ศุภชัย สมบัติโต เป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม คนปัจจุบัน

ประวัติวัดสว่างมงคล บ้านโนนแสง

วัดสว่างมงคล ตั้งอยู่บ้านโนนแสง ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ บนเนื้อที่ ๖ ไร่ ๒ งาน เดิมมี
หลวงพ่อบุญมี และหลวงพ่อกำภูเป็นเจ้าอาวาสตามลำดับ วัดสว่างมงคลเป็นวัด
ขนาดเล็กที่กำลังพัฒนา โดยการก่อสร้างเสนาสนะวัดส่วนใหญ่มาจากน้ำพักน้ำแรง
ของชาวบ้านในชุมชน มีอาคารเสนาสนะประกอบด้วย ศาลาการเปรียญ จำนวน ๑
หลัง และกุฏิสงฆ์ จำนวน ๑ หลัง

วัดสว่างมงคล เป็นวัดสังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย มีพระอธิการดำรง เกตุธมโม
เป็นเจ้าอาวาส และมีพระสงฆ์จำพรรษาจำนวน ๒ รูป ประกอบด้วย

๑. พระครารุณี ปัญญาวโร
๒. พระธวัชชัย ถาวโร

ประเพณีการทอดกฐิน

“เดือนสิบเอ็ดเสร็จจรุระพระพรษา
ชาวพาราเซ่งแซ่แห่งกฐิน
ลงเรือเทียบพายยกเหมือนนกบิน
กระแสน้ำ สาดปรายกระจายฟอง
สนุกสนานขานยาวจาวสนั้น
บ้างแข่งขันต่อสู้เป็นคู่สอง
แพ้ชนะปะตาพุดจาลอง
ตามทำนองเล่นกฐินสิ้นทุกปี”

(นิราศเดือน)

“พอแต่เหลียวขึ้นฟ้าเห็นแต่ว่าเดือนสิบสอง
ลมคะนองเซยพัดง่า ยม กะเลยม้วน
พอสมควรกะหาผ้ากฐินทานมาทอด
ตลอดเดือนหนึ่งหาได้ตั้งประสงค์
หลวงปู่พรหมไปหาผ้าหลวงตาสีห่าน้ำครึ่ง
หลวงปู่สอนหนึ่งสอดด้ายชาวชัยเข้าช้อยกัน
พอแต่ตกบ่อนั้นโลกมันเปลี่ยนเวียนผัน
ปัจจุบันกะเลยโยมเป็นคนเอ็ดแห่แหนแพนกั้ง
ต่างกะหวังเต็มที่ทำความดีบูดูหมิ่น
บุญกฐินช้อยค้ำทานทอดให้หมู่สงฆ์”

(บทพญาอีสาน)

พิธีทอดกฐิน เป็นงานบุญที่มีปีละครั้ง ท่านจึงจัดเป็นกาลทาน แปลว่า “ถวาย
ตามกาลสมัย” ประชาชนชาวไทยจัดพิธีนี้อย่างสนุกสนาน ดังคำกลอนข้างต้นนั้น

ประวัติกฐิน

ประวัติของกฐินนั้นเมื่ออยู่ว่า ครั้งหนึ่งภิกษุชาวเมืองปาฐา ประมาณ ๓๐ รูป มีความประสงค์จะไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ณ เมืองสาวัตถี จึงพากันเดินทางจากเมืองปาฐาไปสาวัตถี แต่พอไปถึงเมืองสาเกต ซึ่งอยู่ในระยะทางอีก ๖ โยชน์จะถึงสาวัตถีก็ฝนตกถึงวันเข้าพรรษาภิกษุเหล่านั้นจะเดินทางต่อไปไม่ได้ จึงจำพรรษาอยู่ในเมืองสาเกต ในระหว่างจำพรรษามีความร้อนรนอยากเฝ้าพระพุทธเจ้าโดยเร็ว พอออกพรรษาก็ออกเดินทางจากเมืองสาเกต ในเวลานั้นฝนยังตกมากอยู่ ทางเดินก็เป็นโคลนตมเปรอะเปื้อน เมื่อมาถึงเมืองสาวัตถีได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าทรงทราบความลำบากของพระภิกษุเหล่านั้น จึงทรงอนุญาตให้พระภิกษุทำพิธีกรานกฐิน ในระยะเวลาภายในวันออกพรรษาแล้วไป ๑ เดือน ภิกษุที่ได้ทำพิธีกรานกฐินแล้ว ย่อมได้รับอานิสงส์ คือความยกเว้นในการผิดวินัย ๕ ประการเป็นเวลา ๔ เดือน (หมดเขตในวันเพ็ญเดือนสี่) อานิสงส์หรือความยกเว้นทั้ง ๕ ประการนั้น คือ

๑. เข้าบ้านได้โดยไม่ต้องลาภิกษุด้วยกัน
๒. เดินทางโดยไม่ต้องเอาไตรจีวรไปด้วย
๓. ฉนอาหารโดยล้อมวงกันได้
๔. เก็บอาหารที่ยังไม่ต้องการใช้ ไว้ได้
๕. ลากที่เกิดขึ้น ให้เป็นของภิกษุผู้จำพรรษาในวัดนั้น ซึ่งได้กรานกฐินแล้ว

ที่กล่าวนี้เป็นประวัติของกฐิน ซึ่งเก็บความจากพระบาลี แต่ข้อความที่กล่าวข้างต้นนี้ยังเข้าใจยาก และไม่แลเห็นว่าเหตุผลเนื่องถึงกันอย่างไร ฉะนั้นจึงต้องอธิบายขยายความดังนี้

ตามหลักวินัย ภิกษุจะเข้าบ้านต้องบอกลาแก่กัน จะเดินทางต้องเอาไตรจีวรไป

ให้ครบชุดเวลาฉันอาหารต้องนั่งเรียงกัน จะล้อมวงกันไม่ได้ จึงที่เหลือใช้เก็บไว้ได้เพียง ๑๐ วัน ลากที่เกิดขึ้นต้องให้แก่ภิกษุผู้มีอาวุโส คือที่บวชนานที่สุด ข้อบังคับเหล่านี้ ย่อมเป็นความลำบากแก่ภิกษุทั้งหลายเป็นอันมาก เช่น การเข้าบ้านต้องบอกลาแก่กันเสมอไปนั้น ถ้าฝนตกอยู่คนเดียว ไม่มีใครจะรับลา ก็เข้าบ้านไม่ได้ การเดินทางต้องเอาไตรจีวรไปให้ครบ หมายความว่าต้องเอาผ้าห่มห่มไปให้ครบชุด คือ สบง (ผ้าห่ม) จีวร (ผ้าห่ม) สังฆาฏิ (ผ้าซ้อนผ้าห่ม) ในครั้งก่อน ภิกษุไม่มีโอกาสได้ผ้าห่มเนื้อละเอียดอย่างสมัยนี้เสมอไป ถ้าไปได้ผ้าเปลือกไม้หรือผ้าอะไรชนิดหนา การที่จะนำเอาไปด้วยนั้นไม่เป็นการง่าย ภิกษุ ๓๐ รูปที่เดินทางมาเฝ้าพระพุทธเจ้า ก็ได้รับความลำบากในเรื่องนี้มาแล้ว การห่มฉนอาหารล้อมวง และบังคับให้นั่งเรียงกันฉันอาหารนั้น ถ้ามีอาหารน้อยก็ทำความลำบาก เราทราบอยู่แล้วว่าการรับประทานแยกกันย่อมปลื้มอาหารมากกว่าการรับประทานรวมกัน เรื่องนี้ภิกษุ ๓๐ รูป ที่เดินทางมาเฝ้าพระพุทธเจ้า ก็คงได้รับประสบการณ์ลำบากเรื่องนี้มา ในระหว่างทางเหมือนกัน เรื่องจีวรที่ไม่ต้องการใช้นั้น ในชั้นเดิมเป็นความมุ่งหมายของพระพุทธเจ้า ที่จะไม่ให้พระภิกษุเก็บสะสมทรัพย์สมบัติ ถ้ามีอะไรเหลือใช้จะเก็บไว้ไม่ได้ ต้องให้คนอื่นเสีย โดยเฉพาะเรื่องจีวรนี้มีบัญญัติว่า ถ้ามีจีวรเหลือใช้เก็บไว้ได้เพียง ๑๐ วัน พ้น ๑๐ วันไปแล้วต้องสละให้คนอื่นไป ถ้าจะไม่สละต้องทำพิธี ๒ อย่าง อย่างหนึ่งเรียกว่า "วิกัป" คือไปทำความตกลงกับภิกษุอีกรูปหนึ่ง ให้เป็นเจ้าของจีวรด้วยกัน แล้วมอบให้ตนเก็บไว้ อีกอย่างหนึ่งเรียกว่า "อธิษฐาน" คือถ้าจีวรที่เหลือใช้นั้นใหม่กว่าของที่ใช้อยู่ ก็เอามาใช้เสีย แล้วสละของเก่าให้คนอื่นไป การห้ามกวัดขັນไม่ให้เก็บผ้าจีวรไว้เกินต้องการเช่นนี้ ในบางครั้งก็เกิดความลำบาก เช่น ถูกขโมยลักจีวร ซึ่งเคยถูกกันมานานในครั้งพุทธกาลหรือมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้จีวรนั้นใช้ไม่ได้ ก็ไม่มีสำรองเสียเลย ในเรื่องลากที่เกิดขึ้นในวัดนั้น มีข้อบังคับกวัดขັນว่าให้ได้แก่ภิกษุที่มีพรรษาแก่กว่ามากที่สุด คือที่บวชก่อนคนอื่น ในเรื่องนี้ทำความเดือดร้อนหลายครั้ง เช่นภิกษุอยู่ในวัดเดียวกัน อดอยากมาด้วยกัน

มีผู้เอาของมาถวาย และในวันที่มีผู้เอาของมาถวายนั้น เสด็จมีภิกษุจรม้าพักอยู่ในวัดนั้นด้วย และภิกษุจรม้าพระราชาลามากกว่าภิกษุที่อยู่ในวัด ลากนั้นก็ต้องตกเป็นของภิกษุที่จรม้า ส่วนภิกษุที่อยู่ในวัดก็ไม่มีส่วนได้

ความขัดข้องลำบากเกิดจากทางวินัยอย่างนี้ พระพุทธเจ้าได้ทรงเห็นมานานแล้ว แต่วินัยของพระพุทธเจ้าไม่เหมือนกฎหมาย คือกฎหมายที่บัญญัติไว้แล้วถ้ารู้สึกว่ามีผิดก็ประกาศเลิก และบัญญัติใหม่ ส่วนวินัยของพระพุทธเจ้าประกาศเลิกไม่ได้ ได้แต่งตั้งชั่วคราว หรือมีข้อยกเว้นพิเศษให้ เมื่อได้ทรงเห็นความลำบากของภิกษุที่มาเฝ้า ทรงเห็นชัดว่าควรให้ความยกเว้นในเรื่องหอบหิ้วเอาไตรจีวรมา และทรงยกเว้นในข้อนี้ ก็เลยทรงประทานข้อยกเว้นอื่นๆ ที่ทรงดำริมาแล้วแต่ก่อนด้วย จึงเกิดมีข้อยกเว้นขึ้น ๕ ข้อดังกล่าวมาข้างต้น

แต่การที่งดใช้วินัยชั่วคราว หรือให้ความยกเว้นเป็นพิเศษนั้น จะให้กันเฉยๆ ไม่ได้ พระภิกษุต้องได้ทำความดีอันใดอันหนึ่ง จึงจะได้รับความยกเว้น ฉะนั้น การที่จะให้ภิกษุได้รับความยกเว้นในข้อนี้ พระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติให้มีพิธีกรานกฐิน พิธีกรานกฐินต้องถือเป็นความดีความชอบอย่างหนึ่ง เพราะการทำจีวรในสมัยนั้นไม่ใช่ของง่าย ๆ ตามปกติเวลามีการทำจีวร ภิกษุย่อมได้รับความยกเว้นในวินัยหลายข้ออยู่แล้ว เมื่อต้องมาทำจีวรโดยรีบร้อนให้เสร็จในวันเดียว และตกเป็นสมบัติของคณะสงฆ์อีกเช่นนี้ ก็ควรเป็นความชอบที่พึงได้รับความยกเว้นใน

ความหมายกฐิน

พิธีทอดกฐิน เป็นงานบุญที่มีปีละครั้ง ท่านจึงจัดเป็นกาลทาน แปลว่า “ถวายตามกาลสมัย” คำว่า “กฐิน” มีความหมายที่เกี่ยวข้องกันอยู่หลายความหมายดังนี้

กฐินที่เป็นชื่อของกรอบไม้ กรอบไม้แม่แบบสำหรับทำจีวร ซึ่งอาจเรียกว่าสะดึงก็ได้ เนื่องจากในครั้งพุทธกาลการทำจีวรให้มีรูปลักษณะตามที่กำหนด

กระทำได้โดยยาก จึงต้องทำกรอบไม้สำเร็จรูปไว้ เพื่อเป็นอุปกรณ์สำคัญในการทำเป็นผ้าถุงหรือผ้าห่ม หรือผ้าห่มซ้อนที่เรียกว่าจีวรเป็นส่วนรวม ผืนใดผืนหนึ่งก็ได้ ในภาษาไทยนิยมเรียก ผ้าถุง ว่า สบง ผ้าห่ม ว่า จีวร และผ้าห่มซ้อนว่าสังฆาฏิ

การทำผ้าโดยอาศัยแม่แบบเช่นนี้ คือ ทาบผ้าลงไปกับแม่แบบแล้วตัดเย็บย้อม ทำให้เสร็จในวันนั้นด้วยความสามัคคีของสงฆ์ เป็นการร่วมใจกันทำกิจที่เกิดขึ้น และเมื่อทำเสร็จ หรือพ้นกำหนดกาลแล้ว แม่แบบหรือกฐินนั้นก็ถือเก็บไว้ใช้ในการทำผ้าเช่นนั้นในปีต่อไป การร้อยแบบไม้นี้เรียกว่า เตาะ ฉะนั้น คำว่า กฐิน เตาะ หรือ เตาะกฐิน จึงหมายถึงการร้อยไม้แม่แบบเพื่อเก็บไว้ใช้ในโอกาสหน้า

กฐินที่เป็นชื่อของผ้า หมายถึง ผ้าที่ถวายให้เป็นกฐินภายในกำหนดกาล ๑ เดือน นับตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ผ้าที่จะถวายนั้นจะเป็นผ้าใหม่ หรือผ้าเทียมใหม่ เช่น ผ้าฟอกสะอาด หรือผ้าเก่า หรือผ้าบังสุกุล คือผ้าที่เขาทิ้งแล้ว และเป็นผ้าเปื้อนฝุ่นหรือผ้าตกตามร้านก็ได้ ผู้ถวายจะเป็นคฤหัสถ์ก็ได้ เป็นภิกษุหรือสามเณรก็ได้ ถวายแก่สงฆ์แล้วก็ป้อนอันใช้ได้

กฐินที่เป็นชื่อของบุญกิริยา คือการทำบุญ คือการถวายผ้ากฐินเป็นทานแก่พระสงฆ์ผู้จำพรรษาอยู่ในวัดใดวัดหนึ่งครบ ๓ เดือน เพื่อสงเคราะห์ผู้ประพฤติปฏิบัติชอบให้มีผ้าถุงหรือผ้าห่มใหม่ จะได้ใช้ผลัดเปลี่ยนของเก่าที่จะขาดหรือชำรุด การทำบุญถวายผ้ากฐิน หรือที่เรียกว่า ทอดกฐิน คือทอดหรือวางผ้าลงไปแล้วกล่าวคำว่าถวายในท่ามกลางสงฆ์ เรียกได้ว่าเป็น กาลทาน คือการถวายก่อนหน้านั้น หรือหลังจากนั้นไม่เป็นกฐิน ท่านจึงถือโอกาสทำได้ยาก

กฐินที่เป็นชื่อของสังฆกรรม คือกิจกรรมของสงฆ์ก็จะต้องมีการสวดประกาศขอรับความเห็นชอบจากที่ประชุมสงฆ์ ในการมอบผ้ากฐินให้แก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง เมื่อทำจีวรสำเร็จแล้วด้วยความร่วมมือของภิกษุทั้งหลายก็จะได้เป็นโอกาสให้ได้ช่วยกันทำจีวรของภิกษุรูปอื่น ขยายเวลาทำจีวรได้อีก ๔ เดือน ทั้งนี้เพราะในสมัยพุทธกาลการทำผ้า การทำจีวรทำได้โดยยาก ไม่ทรงอนุญาตให้เกิดสะสม

ผ้าไว้เกิน ๑๐ วัน แต่เมื่อได้ช่วยกันทำสังกรรมเรื่องกฐินแล้วอนุญาตให้แสวงหาผ้าและเก็บไว้ทำเป็นจีวรได้จนตลอดฤดูหนาว คือจนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๔

จากความหมายข้างต้นจะเห็นว่า มีความเกี่ยวข้องกัน ๔ ประการ เมื่อสงฆ์ทำสังกรรมเรื่องกฐินเสร็จแล้ว และประชุมกันอนุโมทนากฐินคือแสดงความพอใจว่าได้ กรานกฐิน เสร็จแล้วก็เป็นอันเสร็จพิธี คำว่า กรานกฐิน คือการลาดผ้า หรือ ทาบผ้าลงไปกับกรอบไม้แม่แบบเพื่อตัดเย็บ ย้อม ทำเป็นจีวรผืนใดผืนหนึ่ง

ยังมีคำอีกคำหนึ่งที่เราได้ยินกันก่อนจะมีการทำบุญกฐิน คือ การจงกฐิน หมายถึงการแสดงความจำนงเป็นลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวาจาต่อทางวัดว่าจะนำ กฐินมาถวาย เมื่อนั้นแล้วแต่จะตกลงกัน แต่จะต้องภายในเขตเวลา ๑ เดือน ตาม ที่กำหนดในพระวินัย (ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒)

อีกคำหนึ่งที่จะได้ยินในขณะที่มีพิธีการทอดกฐินคือคำว่า อปโลกน์กฐิน หมายถึง การที่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งเสนอขึ้นในที่ประชุมสงฆ์ถามความเห็นชอบว่าควร มีการกรานกฐินหรือไม่ เมื่อเห็นชอบร่วมกันแล้วจึงหารือกันต่อไปว่า ผ้าที่ทำสำเร็จแล้ว ควรถวายแก่ภิกษุรูปใด การปรึกษาหารือการเสนอความเห็นเช่นนี้เรียกว่า อปโลกน์ (อ่านว่า อะ-ปะ-โหลก) หมายถึง การช่วยกันมองดูว่าจะสมควรอย่างไร เพียงเท่านั้น ก็ยังใช้ไม่ได้ เมื่ออปโลกน์เสร็จแล้วต้องสวดประกาศเป็นการสงฆ์ จึงนับว่าเป็น สังกรรมเรื่องกฐินดังกล่าวไว้แล้วในตอนต้น

ในปัจจุบัน มีผู้ถวายผ้ามากขึ้น มีผู้สามารถตัดเย็บย้อมผ้าที่จะทำเป็นจีวรได้แพร่หลายขึ้น การใช้ไม้แม่แบบอย่างเก่าจึงเลิกไป เพียงแต่รักษาชื่อและประเพณีไว้ โดยไม่ต้องใช้กรอบไม้แม่แบบ เพียงถวายผ้าขาวให้ตัดเย็บย้อมให้เสร็จในวันนั้น หรืออีกอย่างหนึ่งนำผ้าสำเร็จรูปมาถวายก็เรียกว่าถวายผ้ากฐินเหมือนกัน

และเนื่องจากยังมีประเพณีนิยมถวายผ้ากฐินกันแพร่หลายไปทั่วประเทศไทย จึงนับว่าเป็นประเพณีนิยมในการบำเพ็ญกุศล เรื่องกฐินนี้ยังขึ้นหน้าขึ้นตาเป็น สาธารณประโยชน์ร่วมไปกับการบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอารามไปในขณะเดียวกัน

พิธีกรานกฐิน

พิธีกรานกฐินเป็นพิธีฝ่ายภิกษุสงฆ์โดยเฉพาะคือภิกษุผู้ได้รับมอบผ้ากฐินนั้น นำผ้ากฐินไปทำเป็นไตรจีวรผืนใดผืนหนึ่ง เย็บ ย้อม แห้ง เรียบร้อยดีแล้ว เคาะระฆัง ประชุมกันในโรงพระอุโบสถ ภิกษุผู้รับผ้ากฐิน ถอนผ้าเก่าอธิษฐานผ้าใหม่ที่ตน ได้รับนั้นชำชุดเป็นไตรจีวรเสร็จแล้ว ภิกษุรูปหนึ่ง ขึ้นสู่ธรรมาสน์แสดงพระธรรม เทศนา กล่าวคือเรื่องประวัติกฐินและอันสงส์ ครึ่งแล้วภิกษุผู้รับผ้ากฐิน นั่งคุกเข่า ตั้งนะโม ๓ จบ แล้วเปล่งวาจาในท่ามกลางชุมชนนั้น ตามลักษณะผ้าที่กรานดังนี้

ถ้าเป็นผ้าสังฆาฏิ เปล่งวาจากรานกฐินว่า "อิมายสังฆาฎิยา กฐินํ อุตถรามิ" แปลว่า ข้าพเจ้ากรานกฐินด้วยผ้าสังฆาฎินี้ (ในเวลาวานั้นไม่ต้องว่าคำแปลนี้) ๓ จบ

ถ้าเป็นผ้าอุตตราสงค์เปล่งวาจากรานกฐินว่า "อิมินาอุตตราสงค์เคน กฐินํ อุตถรามิ" แปลว่าข้าพเจ้ากรานกฐิน ด้วยผ้าอุตตราสงค์นี้ ๓ จบ

ถ้าเป็นผ้าอันตราสก (สบง) เปล่งวาจากรานกฐินว่า "อิมินา อันตราสกเคน กฐินํ อุตถรามิ" แปลว่าข้าพเจ้ากรานกฐิน ด้วยผ้าอันตราสกนี้ ๓ จบ

ลำดับนั้น สงฆ์นั่งคุกเข่าพร้อมกันแล้วกรานพระ ๓ หนเสร็จแล้ว ตั้งนะโม พร้อมกัน ๓ จบ แล้วท่านผู้ได้รับผ้ากฐินหันหน้ามายังกลุ่มภิกษุสงฆ์ กล่าวคำ อนุโมทนาประกาศดังนี้

"อตุตถํ อาวุโส สงฆสสุ กฐินํ ธมฺมิโก กฐินตฺถาโร อนุโมทามิ" ๓ จบ (แปลว่า อาวุโส! กฐินสงฆ์กราบแล้ว การกรานกฐินเป็นธรรม ข้าพเจ้าขออนุโมทนา)

คำว่า อาวุโส นั้น ถ้ามีภิกษุอื่นซึ่งมีพรรษามากกว่าภิกษุผู้ครองกฐินแม่ เพียงรูปเดียวก็ตาม ให้เปลี่ยนเป็น ภนฺเต

ต่อนั้น สงฆ์ทั้งปวงรับว่า สาธุ พร้อมกันแล้วให้ภิกษุทั้งปวง อนุโมทนา เรียงองค์กันไปที่ละรูป ๆ ว่า "อตุตถํ ภนฺเต สงฆสสุ กฐินํ ธมฺมิโก กฐินตฺถาโร อนุโมทามิ" ๓ จบสงฆ์ทั้งปวงรับว่า สาธุ ทำดังนี้ จนหมดคภิกษุผู้ประชุมอนุโมทนา

(ถ้าผู้อนุโมทนา มีพรรษาแก่กว่าสงฆ์ทั้งปวง ให้เปลี่ยนคำว่า ภนฺเต เป็น อาวุโส) ในการว่าคำอนุโมทนานี้พึงนั่งคุกเข่าประนมมือเสร็จแล้วจึงนั่งพับเพียบลง

เมื่อเสร็จแล้ว ให้นั่งพร้อมกันคุกเข่าประนมมือ หันหน้าตรงต่อพระพุทธปฏิมาว่าพร้อมกันอีก ๓ จบ แต่ให้เปลี่ยนคำว่า อนุโมทามิ เป็น อนุโมทาม เป็นอันเสร็จไปชั้นหนึ่ง

ต่อแต่นั้นกราบพระ ๓ หน นั่งพับเพียบ สวดปาฐะและคาถาเนื่องด้วยกรานกฐิน จบแล้วก็เป็นที่เสร็จพิธีการกฐิน

ข้อกำหนดเกี่ยวกับกฐิน

❖ จำนวนพระสงฆ์ในวัดที่จะทอดกฐิน สงฆ์ผู้จะให้ผ้ากฐินนั้น จะต้องมีจำนวนอย่างน้อย ๕ รูป เพราะจะต้องจัดเป็นผู้รับผ้ากฐิน ๑ รูป เหลืออีก ๔ รูป จะได้เข้าเป็นองค์คณะ (สงฆ์) มากกว่า ๕ รูปขึ้นไปใช้ได้ แต่น้อยกว่า ๔ รูป ใช้ไม่ได้

❖ คุณสมบัติของพระสงฆ์ที่มีสิทธิรับกฐิน คือพระสงฆ์ที่จำพรรษาในวัดนั้นครบ ๓ เดือน ปัญหาที่เกิดขึ้นมีอยู่ว่าจะนำพระสงฆ์จากวัดอื่นมาสมทบ จะใช้ได้หรือไม่ คำตอบคือ ได้ แต่พระรูปที่มาสมทบจะไม่มีสิทธิในการรับผ้าและไม่มีสิทธิออกเสียงว่าจะถวายผ้าให้กับรูปใด (เป็นเพียงแต่มาร่วมให้ครบองค์สงฆ์เท่านั้น) แต่คณะทายกทายิกาอาจถวายของสิ่งอื่นได้

❖ กำหนดกาลที่จะทอดกฐิน การทอดกฐินนั้นทำได้ภายในเวลากำหนดคือ ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ก่อนหรือหลังจากนั้นไม่นับเป็นกฐิน

❖ กฐินไม่เป็นอันทอดหรือเป็นโมฆะ การที่พระในวัดเที่ยวขอโดยตรงหรือโดยอ้อม ด้วยวาจาบ้าง ด้วยหนังสือบ้าง เชิญชวนให้ไปทอดกฐินในวัดของตน การทำเช่นนั้นผิดพระวินัย กฐินไม่เป็นอันกราน นับเป็นโมฆะ การทอดก็ไม่ใช่ทอด พระผู้รับก็ไม่ได้อันสงฆ์

ประเภทของกฐิน

แยกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ คือ ๑. กฐินหลวง ๒. กฐินราษฎร์

๑. **กฐินหลวง** มีประวัติว่า เมื่อพระพุทธศาสนาได้แพร่หลายมาประดิษฐานในประเทศไทยและประชาชนชาวไทยได้นับถือพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ การทอดกฐินก็ได้กลายเป็นประเพณีของบ้านเมืองมาโดยลำดับ และพระเจ้าแผ่นดินผู้ปกครองบ้านเมืองก็ได้ทรงรับเรื่องกฐินเป็นพระราชพิธีอย่างหนึ่ง การที่พระเจ้าแผ่นดินทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเกี่ยวกับกฐินเป็นพระราชพิธีดังกล่าวเป็นเหตุให้เรียกกันว่า กฐินหลวง ดังนั้น วัดใดก็ตามไม่ว่าวัดหลวงหรือวัดราษฎร์ที่พระเจ้าแผ่นดินเสด็จพระราชดำเนินไปทรงถวายผ้าพระกฐินแล้ว ก็เรียกว่า กฐินหลวงทั้งสิ้น แต่สมัยต่อมา กฐินหลวงได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะการณ์ของบ้านเมือง เช่น ประชาชนมีศรัทธา เจริญรอยตามพระราชศรัทธาของพระเจ้าแผ่นดินและได้รับพระกรุณาให้ถวายผ้าพระกฐินตามควรแก่ฐานะ กฐินหลวงปัจจุบันจึงได้แบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

๑.๑ กฐินที่กำหนดเป็นพระราชพิธี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินไปถวายผ้าพระกฐินด้วยพระองค์เองหรือทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบรมวงศานุวงศ์ หรือองคมนตรีเป็นผู้แทนพระองค์ไปถวายเป็นประจำ ณ วัดสำคัญๆ ปัจจุบันมี ๑๖ วัด เช่น วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ วัดสุทัศนเทพวราราม วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นต้น

๑.๒ กฐินต้น หมายถึง กฐินที่พระเจ้าแผ่นดินเสด็จพระราชดำเนินไปถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดที่มีใช้วัดหลวงและมีได้เสด็จไปอย่างเป็นทางการหรืออย่างเป็นทางการแต่เป็นการบำเพ็ญพระราชกุศลส่วนพระองค์

๑.๓ กฐินพระราชทาน เป็นกฐินที่พระเจ้าแผ่นดินพระราชทานผ้าของหลวงแก่ผู้ที่กราบบังคมทูลขอพระราชทานไปถวายยังวัดหลวง ที่นอกเหนือไป

จากวัดสำคัญ ๑๖ วัดที่กำหนดไว้ เหตุที่มีกฐินพระราชทาน ก็เพราะปัจจุบันวัดหลวงมีจำนวนมาก จึงเปิดโอกาสให้กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ตลอดจนजनคนบุคคลต่างๆ ที่สมควรขอพระราชทานผ้าพระกฐินไปถวายได้ ซึ่งกฐินดังกล่าว ส่วนใหญ่ก็คือกฐินที่หน่วยงานราชการต่างๆ นำไปถวายนั่นเอง ทั้งนี้ ผู้ที่จะรับพระราชทานผ้ากฐินไปถวาย ณ วัดหลวงวัดใดต้องติดต่อไปยังกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ตามระเบียบเพื่อเป็นการจองไว้ก่อนด้วย

๒. กฐินราษฎร์ หมายถึง กฐินที่ราษฎรหรือประชาชนผู้มีศรัทธานำผ้ากฐินของตนไปถวายตามวัดต่างๆ ยกเว้นวัดหลวง ๑๖ วัดที่กล่าวไว้แล้ว ซึ่งจะมีชื่อเรียกต่างๆ ตามลักษณะของการทอด คือ

๒.๑ กฐินหรือมหากฐิน เป็นกฐินที่ราษฎรนำไปทอด ณ วัดใดวัดหนึ่งที่ตนศรัทธาเป็นการเฉพาะ ผ้าที่เป็นองค์กฐินจะเป็นผืนเดียวหรือหลายผืนก็ได้ จะเย็บแล้วหรือไม่ก็ได้ แต่ปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นผ้าสำเร็จรูปแล้วและนิยมถวายของอื่นๆ ที่เรียกว่า บริวารกฐิน ไปพร้อมกับองค์กฐินด้วย เช่น เครื่องอุปโภคบริโภคของพระภิกษุสงฆ์ อย่างหมอน โองน้ำ เต้า ไม้กวาด จอบ เสียม อาหาร ยาต่างๆ เป็นต้น

๒.๒ จุลกฐิน เป็นกฐินที่ต้องทำด้วยความรีบเร่ง เดิมเรียกแบบไทยๆ ว่า กฐินเล่น เจ้าภาพที่จะทอดกฐินเช่นนี้ได้ต้องมีพวกและกำลังมาก เพราะต้องเริ่มตั้งแต่ปั่นฝ้ายเป็นด้าย ทอดด้ายให้เป็นผ้า ตัดผ้าและเย็บผ้าเป็นจีวร ย้อมสี และต้องทอดภายในวันนั้น และพระสงฆ์ก็ต้องกรานและอนุโมทนาในวันนั้นๆ ด้วย เรียกว่าเป็นกฐินที่ต้องทำทุกอย่างให้เสร็จภายในวันเดียว

๒.๓ กฐินสามัคคี เป็นกฐินที่มีเจ้าภาพหลายคนร่วมกัน ไม่จำเป็นว่าใครบริจาคมากน้อย แต่มักตั้งเป็นคณะทำงานขึ้นมาดำเนินการ และมีหนังสือบอกบุญไปยังผู้อื่น เมื่อได้ปัจจัยมาเท่าไรก็จัดผ้าอันเป็นองค์กฐิน รวมทั้งบริวารไปทอด ณ วัดใดวัดหนึ่งที่จะจองไว้ ซึ่งกฐินชนิดนี้เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย ในปัจจุบัน

เพราะนอกจากทำบุญกฐินแล้ว ยังนำไปปัจจัยที่เหลือไปช่วยทำนุบำรุงวัด เช่น ก่อสร้างศาสนสถาน บูรณะปฏิสังขรณ์โบสถ์ เจดีย์ เป็นต้น

๒.๔ กฐินตกค้าง หรือ กฐินโจร กล่าวคือในท้องถิ่นที่มีวัดมาก อาจจะมีวัดตกค้างไม่มีใครไปทอด จึงมีผู้มีจิตศรัทธาเสาะหาวัดอย่างนี้ แล้วนำกฐินไปทอด ซึ่งมักจะเป็นวันใกล้สิ้นเทศกาลกฐินหรือวันสุดท้าย จึงเรียกว่ากฐินตกค้าง หรืออาจเรียกว่า กฐินโจร เพราะกิริยาอาการที่ไปทอดอย่างไม่รู้เนื้อรู้ตัว จู่ๆ ก็ไปทอด ไม่บอกกล่าวล่วงหน้าให้วัดรู้เพื่อเตรียมตัวคล้ายโจรบุก ซึ่งกฐินแบบนี้ต่างกับกฐินอื่น คือ ไม่มีการจองล่วงหน้า และจะทอดเฉพาะวัดที่ยังไม่มีใครทอด จะทอดหลายวัดก็ได้ และสามารถเอาของไทยธรรมที่เหลือจากวัดที่ไม่ได้ทอด (กรณีไปหลายวัด) ไปจัดเป็นผ้าป่า เรียกว่า “ผ้าป่าแถมกฐิน” ก็ได้

ผู้ประสงค์จะทอดกฐินจะทอดจะท่างอย่างไร

พุทธศาสนิกชนทั่วไป ย่อมถือกันว่า การทำบุญทอดกฐินเป็นกุศลแรง เพราะเป็นกาลทาน ทำได้เพียงปีละ ๑ ครั้ง และต้องทำในกำหนดเวลาที่พระพุทธรูปทรงเครื่องบังญติไว้ ดังนั้นถ้ามีความเลื่อมใสใครจะทอดกฐินบ้างแล้ว พึงปฏิบัติดังต่อไปนี้

จองกฐิน เมื่อจะไปจองกฐิน ณ วัดใด พอเข้าพรรษาแล้ว พึงไปมนัสการสมภารเจ้าวัดนั้น กราบเรียนแก่ท่านว่าตนมีความประสงค์จะขอทอดกฐิน แล้วเขียนหนังสือปิดประกาศไว้ ณ วัดนั้น เพื่อให้รู้ทั่วๆ กัน การที่ต้องไปจองก่อนแต่เนิ่นๆ ก็เพื่อให้ได้ทอดวัดที่ตนต้องการ หากมิเช่นนั้นอาจมีผู้อื่นไปจองก่อน นี้กล่าวสำหรับวัดราษฎร์ ซึ่งราษฎรมีสิทธิจองได้ทุกวัด แต่ถ้าวัดนั้นเป็นวัดหลวงอันมีธรรมเนียมว่าต้องได้รับกฐินหลวงแล้ว ทายกนั้น ครั้นทราบเรียนเจ้าอาวาสท่านแล้ว ต้องทำหนังสือยื่นต่อกองสัมฆการีกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ขอเป็นกฐินพระราชทาน ครั้นคำอนุญาตตกไปถึงแล้ว จึงจะจองได้

เตรียมการ ครั้นจบกฐินเรียบร้อยแล้ว เมื่อออกพรรษาแล้ว จะทอดกฐินในวันใด ก็กำหนดให้แน่นอน แล้วกราบเรียนให้เจ้าวัดท่านทราบวันกำหนดนั้น ถ้าเป็นอย่างชนบท สมภารเจ้าวัดก็บอกติดต่อกับชาวบ้านว่าวันนั้นวันนี้เป็นวันทอดกฐินให้ร่วมแรงร่วมใจกันจัดหาอาหารไว้เลี้ยงพระ และเลี้ยงผู้มาในกาฐกฐิน

ครั้นกำหนดวันทอดกฐินแล้ว ก็เตรียมจัดหาเครื่องผ้ากฐิน คือ ไตรจีวร พร้อมทั้งเครื่องบริวารอื่นๆ ตามแต่มีศรัทธามากน้อย (ถ้าจัดเต็มที่มี ๓ ไตร คือ องค์ครอง ๑ ไตร คู่สวดองค์ละ ๑ ไตร)

วันงาน พิธีทอดกฐินเป็นบุญใหญ่ดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้น โดยมากจึงจัดงาน เป็น ๒ วัน วันต้นตั้งองค์พระกฐินที่บ้านของเจ้าภาพก็ได้ จะไปตั้งที่วัดก็ได้ กลางคืน มีการมหรสพครึกครื้นสนุกสนาน ญาติพี่น้องและมิตรสหายก็มักจะมาร่วมอนุโมทนา รุ่งขึ้นเป็นที่วัดทอด ถ้าไปทางบก ก็มีแห่งทางขบวนรถหรือเดินขบวนกันไป มีแตรวงหรืออื่นๆ เป็นการครึกครื้น ถ้าไปทางเรือก็มีแห่งทางขบวนเรือสนุกสนาน โดยมากมักแห่ไปตอนเช้า และเลี้ยงพระเพล การทอดกฐิน จะทอดในตอนเช้านั้นก็ดี ทอดเพลแล้วก็ดี สดแล้วแต่สะดวก การเลี้ยงพระ ถ้าเป็นอย่างในชนบท ชาวบ้านจัดภัตตาหารเลี้ยงด้วย เจ้าของงานกฐินก็จัดไปด้วยอาหารมากมาย เหลือเพื่อ แม่ชื่อนี้ ก็สุดแต่กาลเทศะแห่งท้องถิ่น

อนึ่ง ถ้าตั้งองค์กฐินในวัดที่จะทอดนั้น เช่น ในชนบทตอนเย็น ก็แห่งองค์พระกฐินไปตั้งที่วัด กลางคืนมีการฉลองรุ่งขึ้น เลี้ยงพระเช้าแล้ว ทอดกฐิน ถวายภัตตาหารเพล

การถวายผ้ากฐิน การถวายผ้ากฐิน คือ เมื่อพระสงฆ์ประชุมพร้อมกันแล้ว เจ้าภาพอุ้มผ้ากฐินนั่งหันหน้าตรงต่อพระประธาน ตั้งนะโม ๓ จบ แล้วหันหน้ามาทางพระสงฆ์ กล่าวคำถวายผ้ากฐิน ๓ จบ ถ้าเป็นกฐินสามัคคีก็มักเอาด้วยสายสิญจน์โยงผ้ากฐิน เมื่อจับได้ทั่วถึงกัน แล้วหัวหน้าว่าคำถวาย ครั้นจบแล้ว พระสงฆ์รับว่า สาธุ เจ้าภาพก็ประเคนผ้าไตรกฐินแก่ภิกษุผู้เถระ ครั้นแล้วประเคน

เครื่องบริวารอื่นๆ เสร็จแล้ว พระสงฆ์ก็ทำพิธีมอบผ้าให้แก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง ซึ่งเป็นพระเถระ มีจีวรเก่า รัฐธรรมวินัย ครั้นเสร็จแล้ว พระสงฆ์อนุโมทนา เจ้าภาพกวาดน้ำรับพร ก็เป็นอันเสร็จพิธีการทอดกฐินเพียงนี้

บริวารกฐิน

• บริวารกฐิน หมายถึง สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ที่จัดเตรียมไว้ถวายวัดร่วมกับองค์กฐิน หรือผ้ากฐิน โดยถือว่าเป็นของบริวาร หรือเป็นองค์ประกอบของผ้ากฐิน เรียกว่า เครื่องกฐิน ก็ได้

บริวารกฐิน เป็นสิ่งของที่จัดถวายวัดในวันทอดกฐินตามธรรมเนียมส่วนใหญ่จะเป็นของจำเป็นสำหรับพระภิกษุใช้สอย เช่น เสื้อ หมอน มุ้ง กาดม้ น้ำกระตักน้ำ และของสำหรับใช้สอยร่วมกันในวัด เช่น ยารักษาโรค เครื่องครัว เครื่องมือก่อสร้างซ่อมแซมวัด เครื่องใช้ไฟฟ้า แม้แต่ในกฐินหลวงก็จัดสิ่งของเหล่านี้ไปถวายวัดด้วยบริวารกฐิน นับรวมไปถึงปัจจัย ผ้าที่นอกจากผ้ากฐิน และผ้าป่าที่นำไปทอดร่วมกับกฐินซึ่งเรียกว่า ผ้าป่าทางกฐิน ด้วย

ที่มาของจระเข้/นางมัจฉา ในงานทอดกฐิน

ธงจระเข้ ที่ใช้ในงานบุญกฐิน ยังไม่ปรากฏหลักฐานที่มาชัดเจน แต่มีเรื่องเล่าของชนโบราณ และข้อสันนิษฐานทางพระพุทธศาสนา ดังนี้

๑) ในสมัยก่อน ช่วงจัดงานทอดกฐินจะตรงกับฤดูน้ำหลาก จึงต้องแห่ขบวนกฐินไปทางน้ำ และมักจะต้องพบประสบกับสัตว์ประจําหน้าน้ำ นั่นก็คือ จระเข้ เป็นประจำคนโบราณจึงเห็นเป็นโอกาสดีที่จะฝากข้อเตือนสติได้ ๒ ประการ คือ

๑. เตือนสติให้ระวังอันตรายในน้ำ คือ จระเข้ เพราะเป็นฤดูน้ำหลาก

๒. เตือนสติถึงหลักธรรม ซึ่งเป็นอันตรายสำหรับพระหนุ่มเณรน้อยที่บวชใหม่ให้พึงระวังภัย ๔ ประการ อันจะเป็นเหตุ ให้ต้องสึกได้ คือ

๒.๑ อูมิภัย ภัยอันเกิดจากคลื่น คือ อดทนต่อคำสอนไม่ได้

๒.๒ กุมภิลภัย ภัย จระเข้ คือ เห็นแก่ปากแก่ท้อง

๒.๓ อวภูภัย ภัยเกิดจากน้ำวน คือ ห่วงพะวงอยู่ ในความสุขของชาวโลก เพลิดเพลิน ด้วยกามคุณ เช่น สะสมของสวยๆ งามๆ ทำสวนดอกไม้ สะสมของเก่าๆ ที่มีค่า

๒.๔ สุกฺกาภัย ภัยปลาร้าย คือ อกภัยฉลาม หรือ เกิดความปรารถนาทางเพศ รักผู้หญิง จึงเป็นที่มาของธง ๒ ผืนคือ ผืนหนึ่งรูป จระเข้คาบ

ดอกบัว ว่ายฝ่าระลอกคลื่น ปรีศนาธรรมข้อ ๑ กับ ๒ อีกผืนเป็น ธงรูปนางมัจฉา ว่ายในน้ำวน นางมัจฉานี้เสมือนเป็นปลาร้าย อยู่ในน้ำที่วนเป็นวังวน ปรีศนาธรรมข้อ ๓ กับ ๔

๒) ในโบราณสมัย การจะเดินทางต้องอาศัยดาวช่วยประกอบเหมือน เช่น การยกทัพเคลื่อนขบวนในตอนจวนจะสว่าง จะต้องอาศัยดาวจระเข้ขึ้น เพราะดาวจระเข้ขึ้นในจวนจะสว่าง การทอดกฐิน มีภาระมาก บางทีต้องไปทอด ณ วัดซึ่งอยู่ไกลบ้าน ฉะนั้น การดูเวลาจึงต้องอาศัยดาว พอดาวจระเข้ขึ้น ก็เคลื่อนองค์กฐินไปสว่างเอาที่วัดพอดี และต่อมาก็คงมีผู้คิดว่าธงในงานกฐิน ในขั้นต้น ก็คงทำธงทิวประดับประดับให้สวยงามทั้งที่องค์กฐิน ทั้งที่บริเวณวัดและภายหลัง คงหวังจะให้มันเป็นเครื่องหมายเนื่องด้วยการกฐิน ดังนั้น จึงคิดทำธงรูปจระเข้ เสมือนประกาศให้รู้ว่าทอดกฐินแล้ว

๓) อีกมิติหนึ่งเล่าเป็นนิทานโบราณว่า ในการแห่กฐินในทางเรือของอุบาสกผู้หนึ่ง มีจระเข้ตัวหนึ่งอยากได้บุญจึงอุทิศส่วว่ายตามเรือไปด้วย แต่ยังไม่ทันถึงวัดก็หมดกำลังว่ายตามต่อไปอีกไม่ไหว จึงร้องบอกอุบาสกว่า เหนื่อยนักแล้ว ไม่สามารถจะว่ายตามไปร่วมกองการกุศล วานท่านเมตตาช่วยเขียนรูปข้าพเจ้า เพื่อเป็นสักขีพยานว่าได้ไปร่วมการกุศลด้วยเถิด อุบาสกผู้หนึ่งจึงได้เขียน รูปจระเข้ยกเป็นธงขึ้นในวัดเป็นปฐม และสืบเนื่องมาจนบัดนี้

อานิสงส์การทอดกฐิน

อานิสงส์สำหรับพระ

ในพระวินัย ระบุอานิสงส์กฐินไว้ ๕ คือ

๑. เข้าบ้านได้โดยมิต้องบอกลาภิกษุด้วยกัน

๒. เอาไตรจีวรไปโดยไม่ครบสำรับได้

๓. จันทอาหารเป็นคณะโภชนาได้
๔. เก็บจีวรไว้ได้ตามปรารถนา
๕. ลากที่เกิดขึ้นเป็นของเธอผู้จำพรรษาในวัดนั้น

อานิสงส์สำหรับผู้ทำบุญทอดกฐิน

๑. ทำให้เป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์สมบัติมากและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้โดยง่าย
๒. ทำให้มีจิตใจเข้มแข็ง บริสุทธิ์ และผ่องใสอยู่เสมอ
๓. ทำให้มีจิตใจตั้งมั่นเป็นสมาธิและเข้าถึงธรรมได้โดยง่าย
๔. ได้ชื่อว่าเป็นผู้ใช้ทรัพย์สมบัติให้เกิดเป็นกุศลติดตัวไปภพเบื้องหน้าได้อย่างเต็มที่
๕. ทำให้เป็นคนรูปงาม ผิวพรรณงามเป็นที่รักของบุคคลทั่วไป
๖. ทำให้มีชื่อเสียงเกียรติคุณน่ายกย่องสรรเสริญ เป็นที่ตั้งแห่งศรัทธา น่าเคารพนับถือ
๗. ทำให้ผู้นั้นแม้ตายแล้ว ก็ได้ไปเกิดในโลกสวรรค์

ฯลฯ

การทอดกฐิน ถือเป็นการทำบุญพิเศษที่ทำได้เพียงปีละครั้ง และต้องอยู่ภายในกำหนดเวลาหนึ่งเดือนตามพุทธบัญญัติ ดังนั้น อานิสงส์หรือผลดี จึงมีหลายประการ กล่าวคือ ได้สงเคราะห์พระสงฆ์ผู้จำพรรษาให้ได้ผ่านร่มใหม่ ได้ชื่อว่าทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา สร้างกุศลจิตแก่ผู้ทำบุญเพราะทำด้วยความเลื่อมใสศรัทธา อีกทั้งการทอดกฐินยังก่อให้เกิดความสามัคคี เป็นการร่วมมือกันทำคุณงามความดี และหากการถวายกฐินนั้น มีส่วนในการบูรณะปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม ก็จะได้ชื่อว่ามีส่วนช่วยรักษาศาสนสถานและศาสนวัตถุให้ยั่งยืนต่อไป

หลักคำสอนสำคัญของพระพุทธศาสนา

หลักคำสอนสำคัญของพระพุทธศาสนาที่ควรนำไปปฏิบัติ ได้แก่

๑. อิทธิบาท ๔

อิทธิบาท ๔ หมายถึง ข้อปฏิบัติให้ถึงความสำเร็จ มี ๔ ประการ คือ

- ๑.๑ ฉันทะ ความพอใจในงานที่ทำหรือในสิ่งที่จะศึกษาเล่าเรียน
- ๑.๒ วิริยะ ความเพียรพยายามทำงานให้สำเร็จ ไม่ย่อท้อต่อการทำงาน
- ๑.๓ จิตตะ ความเอาใจใส่ในการทำงาน ตั้งใจทำงานอย่างสม่ำเสมอ
- ๑.๔ วิมังสา ความคิดรอบคอบ ใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองงานที่ทำว่ามี

ข้อบกพร่องอะไรที่ควรแก้ไขหรือควรเพิ่มเติมอะไรซึ่งจะทำให้งานนั้นดีขึ้น

หลักธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นเหตุเป็นผลกัน นั่นคือ ความพอใจทำให้เกิด ความขยันหมั่นเพียร ซึ่งทำให้เกิดความเอาใจใส่ และมีจิตใจจดจ่อต่อการทำงานนั้น และความเอาใจใส่นี้เองจะทำให้เกิดการพิจารณาไตร่ตรองงานที่ทำไปแล้วว่าดีหรือยังมีข้อบกพร่องหรือไม่ ถ้ามีข้อบกพร่องก็สามารถแก้ไขได้ทัน

การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ นั้น ผู้ปฏิบัติจะต้องปฏิบัติให้ครบทั้ง ๔ ประการ จึงจะทำให้งานนั้นๆ ประสบผลสำเร็จ

๒. ขรवासธรรม ๔

ขรवासธรรม ๔ หมายถึง หลักธรรมที่ผู้ครองเรือนควรปฏิบัติ มี ๔ ประการ คือ

- ๒.๑ สัจจะ คือ ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ ความซื่อตรงต่อกัน

คนที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน ควรมีความซื่อสัตย์ต่อกันทั้งกาย วาจา และใจ จะทำให้เกิดความไว้วางใจกัน ร่วมมือกันพัฒนาครอบครัวให้เจริญรุ่งเรืองขึ้นในฐานะที่เราเป็นสมาชิกคนหนึ่งในครอบครัว เราจึงควรแสดงความ

ชื่อสัตย์ต่อพ่อแม่ พี่น้อง และสมาชิกทุกคนในบ้าน เช่น ไม่พูดปด มีความตั้งใจที่จะทำงานตามหน้าที่ด้วยความตั้งใจ เป็นต้น

๒.๒ ทมะ คือ การข่มใจ การฝึกฝนตนเองไม่ให้ประพฤตชั่ว

คนเราเมื่ออยู่ด้วยกัน ย่อมจะมีความขัดแย้งกันบ้าง สิ่งใดที่ไม่ตรงกับความคิดของเรา เราควรพิจารณาไตร่ตรองให้รอบคอบ ไม่ควรแสดงกิริยาอาการโต้แย้งออกมาทันที ถ้าเราสามารถข่มใจและพิจารณาปัญหาให้เข้าใจแล้ว เราก็สามารถแก้ปัญหาด้วยความสงบเรียบร้อย

๒.๓ ขันติ คือ ความอดทน หมายถึง ความอดทนต่อสิ่งที่ไม่ดี อดทนต่อความยากลำบาก

การอดทนต่อความยากลำบากทางกาย อดทนต่อการพูดจาไม่สุภาพ และอดกลั้นจิตใจให้อยู่ในความสงบ ไม่โกรธ ไม่อิจฉาริษยาผู้อื่น ถ้าเรามีขันติในเรื่องต่าง ๆ แล้วจะทำให้เราอยู่ในครอบครัวได้อย่างมีความสุข

๒.๔ จาคะ คือ การเสียสละ การแบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้อื่น

เราอยู่ในครอบครัวเดียวกัน ควรสละสิ่งของ แบ่งปันของกินของใช้ให้กันและกันตามสมควรแก่ฐานะ การแบ่งปันกันจะทำให้เกิดความสุข ทั้งผู้ให้และผู้รับ

๓. พรหมวิหาร ๔

พรหมวิหาร หมายถึง หลักความประพฤติอันเสรีภูมิ ๔ ประการ คือ

๓.๑ เมตตา ความรัก ความปรารถนาดีอยากให้ผู้อื่นมีความสุข

๓.๒ กรุณา ความสงสาร คิดช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์

๓.๓ มุทิตา ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีมีความสุข

๓.๔ อุเบกขา ความวางใจเป็นกลาง ไม่ลำเอียง โดยพิจารณาว่า ใครทำดี ย่อมได้ดี ใครทำชั่วย่อมได้ชั่ว

การปฏิบัติศาสนกิจของพุทธศาสนิกชนในชีวิตประจำวัน

การไปวัด การไหว้พระสวดมนต์ แม่เมตตา เป็นกิจกรรมที่ชาวพุทธเราปฏิบัติกันเป็นประจำในชีวิตประจำวัน แต่ปัจจุบันสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปคนมีเวลาน้อยลงและสนใจทำกิจกรรมอื่นกันมากกว่าการไหว้พระสวดมนต์ หรือประกอบกิจกรรมทางศาสนาบ้านกับวัดเริ่มห่างกันเนื่องจากบริบทของสังคม เศรษฐกิจ โดยภาพรวมของสังคมไทย มีชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนไปในทุกด้านแต่คุณค่าของศาสนา ยังเป็นเรื่องจำเป็นควบคู่กับการพัฒนาประเทศ เพราะศาสนาเป็นเรื่องของจิตใจ เป็นเรื่องของศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม เป็นพื้นฐานที่ดึงามให้กับสังคมไทยมาโดยตลอด ดังนั้น การประกอบกิจกรรมทางศาสนาเป็นเรื่องที่พึงปฏิบัติและไม่ใช่เรื่องไกลตัว กระทรวงวัฒนธรรมได้ส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนได้มีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาที่สามารถปฏิบัติได้เป็นประจำทุกวัน เช่น ทำบุญตักบาตรร่วมพิธีกรรมทางศาสนาในวันสำคัญทางศาสนา ทำสมาธิสวดมนต์ ไหว้พระ ฟังเทศน์ ฟังธรรม เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชาติ

จากรายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกระทรวงมหาดไทย เป็นข้อมูลในระดับครัวเรือนที่แสดงถึงสภาพความจำเป็นของคนในครัวเรือนในด้านต่างๆ เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำเอาไว้ว่าคนควรจะมีคุณภาพชีวิตในเรื่องนั้นๆ อย่างไร เป็นตัวชี้วัดในเรื่องข้อมูลในระดับครัวเรือน โดยเฉพาะตัวชี้วัดที่ ๓๕ คือคนอายุ ๖ ปีขึ้นไป ทุกคนได้ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนทุกคน ได้ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา สามารถทำได้เป็นประจำทุกวัน ชีวิตประจำวัน เป็นกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดยเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ประชาชนทุกคนสามารถปฏิบัติได้ทุกสถานที่และทุกแห่งงามของไทย ในฉบับนี้จึงขอเสนอเรื่องของการปฏิบัติศาสนกิจที่พุทธศาสนิกชน สามารถนำไปปฏิบัติกันได้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การไหว้พระสวดมนต์ การแม่เมตตา การทำบุญใส่บาตร และการเข้าวัด

วันธรรมสวนะ หากประชาชนทุกคนได้ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาเบื้องต้นดังกล่าว ก็จะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชาติให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จะเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

การไหว้พระสวดมนต์

พุทธศาสนิกชนผู้มีความเลื่อมใสมั่นคงในพระพุทธศาสนา ก่อนจะออกจากบ้านและก่อนเข้านอนนิยมสวดมนต์เพื่อทำจิตใจให้สงบ เพราะการสวดมนต์เป็นการสรรเสริญคุณพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ บทสวดมนต์ นำมาจากพระสูตรต่างๆ ในพระไตรปิฎกบ้าง นักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาแต่งขึ้นบ้าง เพื่อใช้สวดในโอกาสต่างๆ เป็นอุบายฝึกจิตและฝึกสมาธิได้เป็นอย่างดี เพราะขณะสวดมนต์จิตของผู้สวดจะต้องจดจ่ออยู่ที่บทสวดจึงจะสวดได้อย่างถูกต้อง ถ้าจิตฟุ้งซ่านแล้วก็จะสวดผิดบ่อยๆ ผู้ที่สวดมนต์เป็นประจำจะได้รับอานิสงส์ต่างๆ เช่น ตัดความกังวลได้ เพราะขณะสวดจิตระลึกรั้งถึงแต่บทสวดปล่อยวางความคิดอย่างอื่น ได้เจริญพุทธานุสสติ เพราะขณะสวดจิตระลึกรั้งถึงพระพุทธรูปและคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ และจิตเป็นสมาธิมั่นคง จิตจะแน่วแน่นอยู่ในอารมณ์เดียว เมื่อสวดเป็นประจำจะทำให้เป็นคนมีจิตมั่นคง เป็นต้น

บทสวดมนต์

คำบูชาพระรัตนตรัย

อิมีนา สักกาเรนะ ตัง พุทฺธัง อะภิปูชะยามิ

อิมีนา สักกาเรนะ ตัง ฆัมมัง อะภิปูชะยามิ

อิมีนา สักกาเรนะ ตัง สังฆัง อะภิปูชะยามิ

คำนมัสการพระรัตนตรัย

อะระหัง สัมมา สัมพุทฺโธ ภาคะวา พุทฺธังภาควันตัง อภิวัตฺเทมิ (กราบ)

สะวาชาโต ภาคะวะตาธัมโม ฆัมมังนมะสฺสสามิ (กราบ)

สุปะฏิปันโน ภาคะวะโต สาวะกะสังโฆ สังฆัง นมะมามิ (กราบ)

คำอาราธนาศีล ๕

มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะนัตถายะ

ติสสะระณนะสะหะ ปัญจะ สีลานิยาจามะ

ทุติยัมปิ มะยังภันเต วิสุง วิสุง รักขะนัตถายะ

ติสสะระณนะสะหะ ปัญจะ สีลานิยาจามะ

ตะติยัมปิ มะยังภันเต วิสุง วิสุง รักขะนัตถายะ

ติสสะระณนะสะหะ ปัญจะ สีลานิยาจามะ

คำนมัสการพระพุทธเจ้า

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ (๓ จบ)

ไตรสรณคมณ์

พุทฺธัง สะระณัง คัจฉามิ

ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ พุทฺธัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ พุทฺธัง สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

คำสมาทานศีล ๕

ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทียามิ

อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทียามิ

กาเมสุมิฉฉาจารา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทียามิ

มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทียามิ

สุราเมรัยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทียามิ

อาณิสสของการไหว้พระสวดมนต์ไว้ดังนี้

๑. การสวดมนต์ทุกวันเป็นมงคลแก่ตนเองและครอบครัว
๒. เป็นการบำเพ็ญภาวนาอย่างหนึ่ง(ภาวนามัย)
๓. ทำให้จิตบังเกิดกุศลได้ง่าย
๔. ทำให้ใจสงบสุขุม
๕. เหมาะสำหรับการเตรียมตัวก่อนปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน
๖. เป็นบุญที่ได้กล่าวคำศักดิ์สิทธิ์ที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้
๗. สวดมนต์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา
๘. เพื่อป้องกันภัยวิบัติ
๙. เพื่อความสำเร็จในสมบัติทั้งปวง
๑๐. เพื่อให้ทุกข์ต่างๆหมดไป
๑๑. เป็นการขจัดภัยต่างๆ
๑๒. เพื่อบรรเทาความเจ็บป่วยต่างๆ

การแผ่เมตตา

การแผ่เมตตาให้สรรพสัตว์ทั้งหลาย มีหลายแบบจะใช้แบบใดก็ได้ ขอเพียงให้มีจิตสงบเยือกด้วยความเมตตาแล้วแผ่ไปก็ใช้ได้ สำหรับบทแผ่เมตตา มีดังนี้

สัพเพ สัตตา สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกัน
ทั้งหมดทั้งสิ้น

อະเวรา จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย

อภัยปาชณา จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้พยายาเบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย

อะนีมา จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีความทุกข์กายทุกใจเลย

สุธี อัตตานัง ประิหะรันตุ จงมีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์
ภัยทั้งสิ้นเถิด

การน้อมรำลึกถึงผู้มีพระคุณ

เมื่อแผ่เมตตาแล้ว พึงตั้งใจระลึกถึงพระคุณของบิดามารดาแล้วกราบตั้งมือ ๑ ครั้ง จากนั้นระลึกถึงพระคุณของครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณทั้งหลาย แล้วกราบตั้งมืออีกครั้งหนึ่ง ครั้นแล้วกราบพระรัตนตรัยแบบเบญจางคประดิษฐ์ (ตามเพศ) ๓ ครั้ง ขณะหมอบกราบพึงระลึกถึงคุณพระรัตนตรัยเป็นที่ที่พึงดังกล่าวแล้ว เป็นอันเสร็จพิธีสวดมนต์ประจำวันและก่อนนอนการสวดมนต์ก่อนนอนนี้ ชาวพุทธผู้เคร่งครัดในพระศาสนาจะสั่งสอนบุตรหลานของตนให้ปฏิบัติเป็นนิสัยในกิจวัตรประจำวัน เพราะจะเป็นผลให้ลูกหลานของตนเป็นคนดี มีอารมณเเยือกเย็นและกตัญญูรู้คุณ เนื่องจากมีหลักยึดเหนี่ยวจิตใจนั่นเอง

ชาวพุทธ นอกจากจะสวดมนต์ประจำวันและก่อนนอนแล้วบางคนอาจจะบูชาพระและสวดมนต์เป็นกรณีพิเศษ เช่น ในขณะเกิดความไม่สบายใจหรือก่อนจะตัดสินใจในปัญหาสำคัญ ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้จิตใจสงบ ความไม่สบายใจจะหายไป ทำให้มีสติ สามารถตัดสินใจได้ดี

ก่าบุญใส่บาตร

การตักบาตรหรือใส่บาตร คือ การที่พุทธศาสนิกชนนำอาหารที่ปรุงสุกแล้ว ผลไม้ และน้ำหรืออาหารแห้ง ใส่ลงในบาตรของพระสงฆ์ ซึ่งสามารถทำได้ง่าย โดยไม่ต้องมีพิธีรีตองอะไรทุกคนสามารถทำได้ทุกวัน การทำบุญใส่บาตรพระสงฆ์ เป็นหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนที่ต้องปฏิบัติเพื่อเป็นการทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาไว้ เนื่องจากพระสงฆ์เป็นพุทธบุตร เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา เป็นผู้ควร

แก่สักการะที่เขาจัดไว้ต้อนรับเป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน และเป็นเนื้อนาบุญของโลก ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า จะดำรงชีพอยู่ได้ก็ต้องอาศัยความอุปถัมภ์จากญาติโยม ที่ถวายอาหารและปัจจัยอื่นแก่ท่าน

คำอธิษฐานก่อนใส่บาตร

❖ ก่อนจะใส่บาตร นิยมตั้งจิตอธิษฐานก่อน โดยถือขันข้าวด้วยมือทั้งสองข้าง นั่งกระหย่ง ยกขันข้าวขึ้นเสมอหน้าผากพร้อมกับกล่าวคำอธิษฐานก่อนบริจาคทำบุญด้วยวัตถุสิ่งของทุกชนิด ดังนี้

“สุทินัง วะตะ เม ทานัง อาสะวิกขะ ยาวะหัง โหตุ”

ทานของเราให้ดีแล้วหนอ ขอจงเป็นเครื่องนำมาซึ่งความสิ้นไปแห่งอาสวะกิเลสฯ

การร่อนน้ำอุทิศส่วนกุศล

❖ เมื่อใส่บาตรเสร็จแล้ว นิยมร่อนน้ำอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษ โดยกล่าวคำร่อนน้ำแบบย่อ ว่าดังนี้

“อิหัง เม ญาติันัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาติะโย”

ขอส่วนบุญนี้ จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า ขอให้ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้าจงมีความสุข

การทำบุญใส่บาตรประจำช่วงเช้า

ชาวพุทธที่เป็นคฤหัสถ์ผู้อยู่ครองเรือน มีฐานะเป็น อุบาสกบริษัทและ อุบาสิกาบริษัท ซึ่งมีหน้าที่จะต้องช่วยกันบำรุง รักษาพระพุทธศาสนาไว้ให้ดำรงอยู่ และให้เจริญรุ่งเรืองสืบไปเพื่อประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม ตลอดถึงชาวโลกด้วย

พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้พระธรรมแล้ว ทรงเทศนาสั่งสอนพุทธบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสิกา พระสงฆ์พุทธสาวกเป็นผู้รับมรดก ทรงจำพระศาสนา คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไว้ พระพุทธศาสนาจึงยังดำรงอยู่ได้ตลอดมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

พระสงฆ์พุทธสาวกทั้งหลาย ย่อมดำรงอยู่ได้ ด้วยปัจจัยที่ทายกอุบาสก อุบาสิกาทั้งหลายจัดถวาย ตราบใดที่ทายกอุบาสกอุบาสิกาทั้งหลายยังบริจจาคะปัจจัยช่วยอุปถัมภ์บำรุงพระสงฆ์อยู่ พระสงฆ์ก็ยังคงศึกษาเล่าเรียนทรงจำรักษาพระพุทธศาสนาไว้ได้ตราบนั้น

หากทายกอุบาสกอุบาสิกาทั้งหลายเลิกบริจจาคะปัจจัยช่วยอุปถัมภ์บำรุงพระสงฆ์เมื่อใด เมื่อนั้น พระสงฆ์ก็จะดำรงชีพอยู่ไม่ได้ และพระพุทธศาสนาก็จะอันตรธานเสื่อมสูญไปโดยไม่ต้องสงสัย

เพราะฉะนั้น การที่ทายกอุบาสกอุบาสิกาทั้งหลาย ช่วยกันบริจจาคะปัจจัยอุปถัมภ์บำรุงด้วยการทำบุญใส่บาตรพระสงฆ์ เวลาเช้าประจำวันนี้ จึงนับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ได้ช่วยกันสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่ และให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไปได้ตลอดกาลนาน

ความจริง การใส่บาตรประจำวันนี้ เป็นวิธีการสร้างบุญวาสนาบารมีอันจะเป็นปฐพีแห่งบุญญาตาสำหรับตนต่อไปในอนาคตโดยตรงและเป็นผลดีที่ได้ช่วยอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาโดยอ้อม

การใส่บาตรประจำวันนี้ นิยมจัดทำตามกำลังศรัทธา และตามความสามารถแห่งกำลังทรัพย์เท่าที่จะทำได้ โดยไม่เกิดความเดือดร้อนในการครองชีพ เช่น ใส่บาตรวันละ ๑ รูปบ้าง ๒ รูปบ้าง ๓ รูปบ้าง เป็นต้น

การทำบุญใส่บาตรวันเกิด

ชาวพุทธส่วนมากนิยมทำบุญด้วยการใส่บาตรประจำวันเกิดทุกสัปดาห์ เช่น คนเกิดวันอาทิตย์ ก็นิยมใส่บาตรวันอาทิตย์ เป็นต้น บ้างก็นิยมทำบุญด้วย

การใส่บาตรเมื่อถึงวันเกิดทุกรอบปีบ้างการทำบุญใส่บาตรประจำวันเกิดนี้ นิยมใส่บาตรพระเท่าอายุ หรือเกินกว่าอายุ ๑ รูป เช่น คนอายุ ๒๕ ปี ก็นิยมใส่บาตรพระ ๒๕ รูปบ้าง ๒๖ รูปบ้าง เป็นต้น การทำบุญใส่บาตรประจำวันเกิดนี้ เพื่อเป็นการสร้างสมอบรมบุญวาสนาบารมีอันจะเป็นพุทฺเพกตบุญญตาตั้งกล่าวแล้ว ยังมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการเพิ่มเติมบุญกุศลอันเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงชีวิตให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น เปรียบเสมือนการเติมน้ำมันเชื้อเพลิงให้แก่ดวงประทีป เพื่อให้ดวงประทีปไม่ดับและให้ลูกโพล่งขึ้น มีแสงสว่างไสวสืบต่อไปได้นานฉันใด การทำบุญใส่บาตรประจำวันเกิดนี้ก็เพื่อเพิ่มเติมบุญกุศล คือ น้ำมันหล่อเลี้ยงชีวิต เพื่อให้ชีวิตของตนไม่ดับลงและให้ชีวิตเจริญรุ่งเรืองสืบไป

การบูชาพระรัตนตรัย

พุทธศาสนิกชนทั้งหลายจำเป็นต้องรู้จักเกี่ยวกับพิธีการบูชาพระรัตนตรัย หรือการจัดที่บูชาพระรัตนตรัยภายในบ้านเรือนของตนเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและความอยู่เย็นเป็นสุขของครอบครัวทุก ๆ คน สิ่งที่ใช้ในการบูชาพระรัตนตรัยที่สำคัญต้องประกอบด้วย พระพุทธรูป ๑ องค์ เป็นอย่างน้อย

๒. กระถางรูป
๓. เชิงเทียน ๑ คู่
๔. แจกัน ๑ คู่
๕. โต๊ะหมู่บูชา ๑ ชุด

ในกรณีที่บ้านไม่มีห้องบูชาพระ หรือบ้านไม่กว้างพอที่จะจัดตั้งโต๊ะหมู่ได้ นิยมติดตั้งหิ้งพระไว้กับข้างฝาหันหน้าไปทางทิศตะวันออก (หรือตามทิศที่เหมาะสม แต่ไม่ควรหันหน้าพระพุทธรูปไปทางทิศตะวันตก) พระพุทธรูปที่นิยมนำมาตั้งบูชาภายในบ้าน ได้แก่ พระพุทธรูปปางมารวิชัย ซึ่งถือกันว่าเป็นพระพุทธรูปปาง

ป้องกันภัยอันตราย ความเสียดจัญไรทุกชนิด รักษาคุ้มครองผู้สักการบูชาให้มีความสุขความเจริญ สำเร็จในสิ่งที่พึงประสงค์จำนงหมายอันชอบธรรมทุกประการ หรือบางกรณีพุทธศาสนิกชนจะนิยมตั้งพระพุทธรูปประจำวันเกิดของตนเองมาตั้งบูชาเป็นพระประธานประจำบ้านก็ได้

เครื่องสักการบูชาพระรัตนตรัย

สิ่งที่ชาวพุทธนิยมนำมาเป็นเครื่องสักการบูชาพระรัตนตรัยนั้น ได้แก่ รูป เทียน ดอกไม้ ซึ่งจะต้องมีประจำทุกครั้งที่จะมีการบูชาพระรัตนตรัยในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ความหมายของเครื่องสักการบูชาที่ควรทราบ มีดังต่อไปนี้คือ

๑. รูป นิยมจุดบูชาครั้งละ ๓ ดอก โดยเป็นการบูชาคุณของพระพุทธเจ้า อันได้แก่ พระปัญญาธิคุณ พระบริสุทธิคุณ และพระมหากษัตริย์คุณ รูปที่นิยมนำมาบูชานั้น นิยมใช้รูปที่มีกลิ่นหอม
๒. เทียน นิยมจุดครั้งละ ๒ เล่ม โดยเป็นการบูชาคำสอนของพระพุทธองค์ อันได้แก่ พระธรรม คือคำสั่งสอน เพื่ออบรมจิตใจ ให้สงบระงับจากความชั่วทุจริตทุกประการ และพระวินัย คือข้อปฏิบัติสำหรับ ผีกัดทศกัณฐ์ วาจาและใจให้เป็นระเบียบเรียบร้อย
๓. ดอกไม้ เป็นการบูชาพระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้า สำหรับดอกไม้ที่นิยมนำมาบูชาพระสงฆ์นั้นมักประกอบด้วยลักษณะ ๓ ประการ อันได้แก่ มีสีสวย มีกลิ่นหอม และกำลังเป่งบานสดชื่น

สถานที่ตั้งที่บูชาพระรัตนตรัย

การจัดตั้งที่บูชา (โต๊ะหมู่บูชา) นั้น นิยมตั้งหันหน้าไปทางทิศตะวันออก เพราะเป็นทิศที่พระพุทธเจ้าประทับนั่งตรัสรู้เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าใน

วันเพ็ญวิสาขมาส แต่ถ้าสถานที่ไม่อำนวยก็นิยมตั้งหันหน้าไปทางทิศใดทิศหนึ่งก็ได้ยกเว้นทิศตะวันตก (เพราะเป็นทิศแห่งความสำเร็จความประสงค์ เป็นทิศดับแห่งพระอาทิตย์)

เครื่องสักการบูชาพระรัตนตรัย

เครื่องสักการบูชาพระรัตนตรัยนั้น ชาวพุทธไทยเราทั้งหลาย นิยมนำมาบูชาเป็นประจำเสมอ ในการประกอบพิธีกรรม ในทางพระพุทธศาสนาทั้งงานมงคลและงานอวมงคลมี ๓ อย่างคือ รูป เทียน และดอกไม้

รูปสำหรับบูชาพระพุทธเจ้า

รูปนั้น สำหรับบูชาพระพุทธเจ้า นิยมจุดบูชาครั้งละ ๓ ดอก เป็นอย่างน้อย โดยมีความมุ่งหมายว่า พระพุทธเจ้านั้นพระองค์ทรงมีพระคุณเป็นอันมาก ยากที่จะพรรณนาให้สิ้นสุดได้ แต่เมื่อประมวลกล่าวพระคุณ ที่เป็นใหญ่เป็นประธานแห่งพระคุณทั้งปวง มี ๓ ประการ คือ

๑. พระปัญญาธิคุณ
๒. พระบริสุทธิคุณ และ
๓. พระมหากรุณาธิคุณ

รูปทั้ง ๓ ดอกนั้น สำหรับจุดเพื่อบูชาพระพุทธคุณทั้ง ๓ ประการนี้ แต่บางท่านก็อธิบายความมุ่งหมายแตกต่างออกไปว่า รูป ๓ รูป ดอกนั้น เพื่อบูชาพระพุทธทั้ง ๓ ประเภท คือ

๑. อดีตสัมพุทธะ พระพุทธเจ้าทั้งหลายในอดีต
๒. อนาคตสัมมาพุทธะ พระพุทธเจ้าทั้งหลายในอนาคตและ
๓. ปัจจุบันนสัมพุทธะ พระพุทธเจ้าในปัจจุบัน

รูป สำหรับบูชาพระพุทธเจ้านั้น นิยมใช้รูป มีกลิ่นหอม โดยมาความหมายว่า ธรรมดากลิ่นรูปนี้เป็นกลิ่นหอมที่น่าอัศจรรย์ กว่ากลิ่นหอมต่างๆ ที่ชาวโลกนิยมใช้กัน

กลิ่นหอมที่ชาวโลกนิยมใช้กันอยู่ทุกชนิด เมื่อบุคคลได้สูดกลิ่นแล้วเป็นเหตุทำให้กิเลสฟูตัวขึ้น ทำให้จิตใจฟุ้งซ่าน ไม่สงบส่วนกลิ่นหอมของรูปนั้น เมื่อบุคคลได้สูดกลิ่นแล้วเป็นเหตุทำให้กิเลสยุบตัวลง ทำให้จิตใจสงบไม่ฟุ้งซ่าน

อนึ่ง รูปนั้นแม้จะถูกไฟไหม้หมดไปแล้ว แต่กลิ่นหอมของรูปนี้ก็ยังคงหอมอบอวลอยู่ในบริเวณนั้นได้เป็นเวลานานฉันใด พระคุณของพระพุทธเจ้า ก็เป็นที่ซาบซึ้งเข้าถึงจิตใจของชาวบุคคลทั้งหลาย โดยที่สุด แม้แต่หมาโจรใจเหี้ยม เช่น อองคุลีมาลโจร เป็นต้น ย่อมทำให้ผู้นั้นมีจิตใจสงบระงับจากการทำความชั่ว หันหน้าเข้าสู่ความดี และแม้แต่พระพุทธเจ้าจะได้เสด็จดับขันธปรินิพพานไปนานถึง ๒ พันปีเศษ แล้วก็ตาม แต่พระพุทธคุณก็ยังปรากฏซาบซึ้งตรึงอยู่กับจิตใจของชาวพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ตลอดมาจนกระทั่งทุกวันนี้ ฉะนั้น

เทียนสำหรับบูชาพระธรรม

เทียนนั้น สำหรับบูชาพระธรรม นิยมจุดบูชาครั้งละ ๒ เล่ม เป็นอย่างน้อย โดยมาความมุ่งหมายว่า พระศาสนธรรมคำสั่งสอน ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น แยกออกได้เป็น ๒ อย่าง คือ

๑. พระวินัย สำหรับฝึกหัดกาย และวาจา ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และ
๒. พระธรรม สำหรับอบรมจิตใจ ให้สงบระงับจากความชั่ว ทุจริตทุกประการ และเทียนที่นิยมจุดบูชาครั้งละ ๒ เล่ม ก็เพื่อบูชาพระวินัยเล่ม ๑ และบูชาพระธรรมอีกเล่ม ๑ เทียน สำหรับบูชาพระธรรมนั้น นิยมใช้เทียน ขนาดใหญ่พอสมควรแก่เชิงเทียน ความนิยมใช้เทียนจุดบูชาพระธรรมนั้น โดยมุ่งหมายว่า ธรรมดาเทียนนี้

บุคคลจุดขึ้น ณ สถานที่ใด ย่อมเกิดจำกัดความมืดในสถานที่นั้น ให้หายหมดไป ทำให้เกิดแสงสว่างขึ้น ณ ที่แห่งนั้น ฉะนั้น

พระศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นบุคคลใดมาศึกษาอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจขึ้นแล้ว ย่อมกำจัดความมืด คือ โมหะ ความโง่เขลาเบาปัญญาในจิตใจของบุคคลนั้นให้หายหมดไป ทำให้เกิดแสงสว่าง คือ ปัญญาขึ้น ภายใต้อัจฉริยะของตนนั้นนั้น

ดอกไม้สำหรับบูชาพระสงฆ์

ดอกไม้สำหรับบูชาพระสงฆ์ โดยความมุ่งหมายว่า ธรรมดาดอกไม้มีนานาพันธุ์ เมื่อยังอยู่ ณ สถานที่เกิดของมันก็ย่อมมีความสวยงามตามสมควรแก่สภาพของพันธุ์ไม้นั้นๆ ครั้นบุคคลเราเก็บดอกไม้มีนานาพันธุ์เหล่านั้นมากองรวมกับไว้โดยมิได้จัดสรร ย่อมหาความเป็นระเบียบมิได้ ย่อมไม่สวยงาม ไม่น่าดูไม่น่าชม ต่อเมื่อนายมาลาการ คือ ช่างดอกไม้ผู้ฉลาด มาจัดสรรดอกไม้เหล่านั้นโดยจัดใส่แจกัน หรือจัดใส่พานประดับให้เข้าระเบียบแล้ว ย่อมเป็นระเบียบเรียบร้อยเกิดความสวยงาม น่าดูน่าชม ฉะนั้น

บรรดาพระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย สมัยเมื่อยังเป็นคฤหัสถ์ อยู่บ้านเรือนของตนๆ ย่อมมีกิริยามารยาททางกายทางวาจา และจิตใจ เรียบร้อยตามสมควรแก่ภูมิชั้นแห่งตระกูลของตนๆ หยาบบ้าง ปานกลางบ้าง ละเอียดบ้าง ครั้งคฤหัสถ์เหล่านั้น ซึ่งต่างชาติกัน ต่างตระกูลกัน มีนิสัยอัธยาศัยต่างๆ กัน มีศรัทธาเลื่อมใสเข้ามาบวชอยู่ร่วมกัน ถ้าไม่มีระเบียบปฏิบัติเป็นแบบแผนเดียวกัน พระสงฆ์สาวกเหล่านั้นก็จะหาความเป็นระเบียบมิได้ ย่อมไม่เป็นที่ตั้งแห่งศรัทธาเลื่อมใสของผู้ได้ประสบพบเห็น ครั้นเมื่อพระพุทธเจ้าผู้เปรียบเสมือนนายมาลาการผู้ฉลาดได้ทรงวางพระธรรมวินัย ไว้เป็นแบบแผนประพฤติปฏิบัติ จัดพระสงฆ์

สาวกเหล่านั้น ให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในระเบียบเดียวกัน จึงเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยน่าเคารพ น่าสักการบูชา ฉะนั้น

อนึ่ง ดอกไม้สำหรับให้บูชาพระสงฆ์ นิยมใช้ดอกไม้ที่เปรียบพร้อมด้วยลักษณะ ๓ ประการ คือ มีสีสวย มีกลิ่นหอม และกำลังสดชื่น

ดอกไม้ที่บูชาพระประจำวันนั้น นิยมจัดเปลี่ยนให้สดอยู่เสมอ อันนี้เป็นนิมิตหมายแห่งความสดชื่น ความรุ่งเรือง ไม่นิยมปล่อยให้เหี่ยวแห้ง เพราะความเหี่ยวแห้ง เป็นนิมิตหมายแห่งความหดหู่ใจ ความเสื่อมโทรม เป็นต้น

บุคคลผู้บูชาด้วยดอกไม้ที่มีสีสวย แต่ไม่มีกลิ่นหอม เช่น บูชาพระด้วยดอกไม้พลาสติก หรือดอกไม้ประดิษฐ์เป็นต้น ต่อไปในภายหน้าบุคคลผู้นั้นจะได้อะไรๆ ก็ล้วนแต่มีรูปร่างลักษณะดีมีรูปสวย แต่คุณภาพไม่ดี ดังคำพังเพยว่า “สวยแต่รูป แต่จูบไม่หอม”

บุคคลผู้บูชาพระด้วยดอกไม้มีกลิ่นหอม แต่มีสีไม่สวย ต่อไปในภายหน้าบุคคลผู้นั้นจะได้อะไรๆ ก็ล้วนแต่มีคุณภาพดีแต่รูปร่างลักษณะไม่สวย ไม่งดงาม ดังคำพังเพย “ถึงรูปชั่วตัวดำ แต่น้ำใจดี”

บุคคลผู้บูชาด้วยพระดอกไม้กำลังสดชื่น ต่อไปในภายหน้า บุคคลผู้นั้นจะได้อะไรๆ ก็ล้วนแต่เป็นของใหม่ๆ ไม่ต้องใช้ของที่ซ้ำแล้ว เป็นมือหนึ่ง ไม่ต้องเป็นมือสองรองใคร ดังตัวอย่างเช่น ชูชกมีอายุคราวปู่ได้นางอมิตตดาซึ่งเป็นสาวแรกรุ่งคราวลูกคราวหลานเป็นภรรยา เพราะอานิสงส์ที่ชูชกได้เคยบูชาพระด้วยดอกบัวตูมที่กำลังสดชื่น ฉะนั้น

บุคคลผู้บูชาพระด้วยดอกไม้ที่บอบช้ำเหี่ยวแห้ง ต่อไป ในภายหน้า บุคคลผู้นั้นจะได้อะไรๆ ก็ล้วนแต่เป็นของเก่าๆ เหี่ยวๆ แห้งๆ เป็นของที่ผ่านมือผู้อื่นมาแล้ว ตัวอย่างเช่น นางอมิตตดาได้ชูชกแก่คราวปู่เป็นสามี เพราะโทษที่ได้เคยบูชาพระด้วยดอกไม้ที่บอบช้ำเหี่ยวๆ

การไหว้พระในบ้าน (พ่อแม่)

เมื่อเราไหว้พระรัตนตรัยแล้วก่อนนอนทุกวันพึงไหว้พ่อแม่ผู้เป็นพระในบ้าน ซึ่งมีพระคุณอันยิ่งใหญ่แก่เรา โดยพนมมือขึ้น รำลึกถึงพระคุณของท่าน กล่าวคำไหว้ ดังนี้

มัยหัง มาตาปิตุณังวะ ปาเสสุ วันทามิ สาเทรัง (กราบลง ๑ ครั้ง)

นี่ถึงพ่อแม่และนึกเห็นตัวเราหมอบกราบแทบเท้าท่านทั้งสอง

พ่อแม่ คือ ศูนย์รวมความเป็น "พระ" ของลูก

พ่อแม่ เป็นพระพรหม

พ่อแม่ เป็นพระเทพ

พ่อแม่ เป็นพระอาจารย์

พ่อแม่ เป็นพระอรหันต์

แน่แล้ว! พ่อแม่ คือพระในบ้าน

พระพรหมในบ้าน

ผู้จะเป็นพระพรหมนั้นต้องมี ๔ สีน้า คือ

สีน้าเมตตา

สีน้ากรุณา

สีน้ามุทิตา

และสีน้าอุเบกขา

พระพรหมในบ้าน คือ พ่อแม่ นี่เอง

การกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศล

กรวดน้ำ ... คืออะไร

เมื่อชาวอังกฤษมือซ้ายประคอง รินน้ำใส่ภาชนะรองรับ พระสงฆ์สวดบท ยถา... เป็นอาการค้ำคองของพระพุทธรูปศาสนิกชนผู้เคยร่วมพิธีประกอบการบุญ การกุศลในทางพระพุทธศาสนา รับรู้โดยทั่วไป ว่าอาการเช่นนี้ เรียก "กรวดน้ำ"

กรวดน้ำ ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายไว้ว่า "แผ่ส่วนบุญด้วยวิธีหลั่งน้ำ" การกรวดน้ำ ก็คือการหลั่งน้ำ ตามประเพณีไทยใช้ หลั่งลงในภาชนะอย่างใดอย่างหนึ่ง ในเวลาประกอบการกุศล เช่น การให้ทาน เสร็จแล้ว ตอนที่พระอนุโมทนา คือ สวดบท ยถา วาริวทา ฯลฯ ก็เริ่มกรวดไป หยุดตอนถึง มณี โชติโร ยถา ก็นำน้ำที่กรวดแล้วนั้นไปเทลงบนแผ่นดิน

จุดประสงค์ของการกรวดน้ำเพื่อแสดงเจตนาบริจาค อย่างแท้จริง และ เต็ดขาด ปรากฏจากความตระหนี่เหนียวแน่น เป็นการบริจาคด้วยน้ำใจอันบริสุทธิ์ มิได้หวังผลใดๆ ตอบแทนจากผู้รับบริจาคเลย เหมือนน้ำใสสะอาดปราศจากมลทิน ที่ได้หลั่งออกนั้น เพราะคำว่า กรวดน้ำ ตามความหมายในภาษาไทย บางที่เราก็ใช้ เลยไปถึงหมายความว่าจะตัดขาดก็มี เช่นในเมื่อมีใครมาข่มขู่หรือสิ่งของเราแล้ว เฝอญูผู้นั้นไม่ได้ใช้แล้วตายไป เมื่อเราจะสละให้เขาเสียเด็ดขาด ไม่ทวงถาม อีกต่อไป

เรามักจะกล่าวกันว่า กรวดน้ำคว่ำขันให้เขาไปเสีย แม้จะเป็นการจำใจยอม สละก็ต้องถือว่าเป็นการให้เด็ดขาดไปแล้ว จิตใจไม่มีที่จะคิดเรียกคืนอีก ถ้าไม่ทำ เช่นนั้นก็ถือว่า วิญญาณของผู้ตายจะเป็นห่วงไม่ได้ไปเกิดไปขานเดี้ยวจะมวนเวียน หลอกหลอนอยู่ ไม่รู้จบ เพราะฉะนั้น จะให้อะไรก็ตาม เมื่อมีการกรวดน้ำแล้ว จึง ถือว่าให้โดยเด็ดขาด ต่อมาคำว่ากรวดน้ำนี้จะกรวดจริงหรือไม่ก็ตาม เมื่อให้โดย เด็ดขาดแล้ว ก็เท่ากับว่าได้กรวดน้ำไปด้วย

เพื่อแสดงความปรารถนาอันเป็นความตั้งใจมั่น ซึ่งเรียกว่า อธิษฐาน ที่ตนต้องการผลสำเร็จอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น พระเวสสันดรบริจาคพระโอรสและพระธิดาแก่ตาเฒ่าชุกก็ตั้งปรารถนาว่า “ด้วยเดชผลทานในครั้งนี้ จงสำนึก จงสำเร็จแก่พระสร้อยสรพรพุทธรัตตนอนาวรญาณในอนาคตกาลโน้นเถิด”

เพื่อแสดงถึงความเป็นผู้มีใจกว้างขวาง ประกอบด้วยเมตตาธรรม โดยตั้งใจอุทิศส่วนกุศลที่ตนได้ทำนี้ เผื่อแผ่ไปในญาติมิตรสหาย และสรรพสัตว์ทั่วไป ไม่เลือกหน้าดังจะเห็นได้ว่าในบทรวดน้ำทุกบทจะมีคำแผ่ส่วนกุศล ให้คนและสัตว์ตลอดถึงเทพเจ้าทั่วไป ให้ได้มีส่วนได้รับผลบุญที่ตนได้กระทำเสมอ เท่ากับเป็นการฝึกหัดใจให้มีน้ำใจ คือ ให้เยือกเย็นชื่นฉ่ำอยู่ด้วยน้ำ คือ เมตตาเป็นนิจ

อีกประการหนึ่งเชื่อกันว่า น้ำที่กรวดนี้เมื่อนำไปเทลงบนแผ่นดินแล้วแม่พระธรณีจะรับด้วยมวยผมเก็บรักษา ไว้ไว้เพื่อเป็นพยานว่า ผู้นั้นได้ทำบุญกุศลไว้มากน้อยเท่าไร เมื่อถึงคราวคับขันที่มีความจำเป็นจะต้องขอความช่วยเหลือให้ขจัดปัดเป่าสิ่งชั่วร้ายทั้งหลาย ก็จะได้อ้างเป็นพยาน ช่วยปราบปรามเหล่าปัจเจกมิตรให้พินาศพ่ายแพ้ไปได้ เช่น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราได้เคยทรงอ้างมาแล้ว แม่พระธรณีก็ได้มารีดมวยผมให้น้ำท่วมเหล่ามารร้ายพ่ายแพ้ไป นี่ท่านกล่าวเปรียบเทียบให้เห็นเป็นตัวอย่างชัดเจน แต่ถ้าจะกล่าวเป็นทางธรรมแม่พระธรณีนั่นก็คือ บารมีอันได้แก่คุณงามความดีต่างๆ ที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญสะสมมาในอนาคตกาล

แม้ด้วย การกรวดน้ำ เพียงนิดหน่อยแต่แต่ละครั้งที่ทำบุญกุศล แต่อภัยที่ทำบ่อยครั้งและบางครั้งก็มากมายเหลือเกินเทียบได้กับน้ำใน มหาสมุทร

คำกรวดน้ำแบบย่อ ว่าดังนี้

“อิหัง เม ญาตินัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาตะโย”

ขอส่วนบุญนี้ จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า ขอให้ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้าจงมีความสุข

วิธีทำสมาธิแบบง่ายๆ

ทำสมาธิเพื่อให้จิตสงบ มีพลัง มีประโยชน์ในปัจจุบัน คือ ทำให้ใจสบาย คลายทุกข์ หนักแน่นมั่นคง อารมณ์แจ่มใส ความจำทำงานมีประสิทธิภาพ สุขภาพดี นอนหลับสบาย เรียนหนังสือเก่ง ที่สำคัญคือได้บุญ

วิธีนั่งสมาธิ

ให้นั่งขัดสมาธิ คือ ขาขวาทับขาซ้าย นั่งตัวตรง หลังตาเอาสติมาจับอยู่ที่สะดือ ที่ท้องพองยุบ เวลาหายใจเข้าที่ท้อง กำหนดว่า พองหนอ ใจนึกกับท้องที่พอง ต้องให้ทันกัน อย่าให้ก่อนหรือหลังกัน หายใจออกที่ท้อง กำหนดว่า ยุบหนอ ใจนึกกับท้องที่ยุบ ต้องทันกัน อย่าให้ก่อนหรือหลังกัน ข้อสำคัญให้สติจับอยู่ที่พอง ยุบ เท่านั้น อย่าดูลมที่จมูก อย่าตะเบ็งท้อง ให้มีความรู้สึกตามความเป็นจริงว่า ท้องพองไปข้างหน้า ท้องยุบมาข้างหลัง อย่าให้เห็นเป็นไปว่า ท้องพองขึ้นข้างบน ท้องยุบลงข้างล่าง ให้กำหนดเช่นนี้ตลอดไปจนกว่าจะถึงเวลาที่กำหนด

เมื่อมีเวทนา เวทนาเป็นเรื่องสำคัญที่สุด จะต้องบังเกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติแน่นอน จะต้องมีความอดทน เพื่อเป็นการสร้างขันติบารมีด้วย ถ้าผู้ปฏิบัติขาดความอดทนเสียแล้ว การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานนั้นก็ล้มเหลว ในขณะที่นั่งหรือเดินจงกรมอยู่นั้น ถ้ามีเวทนา ความเจ็บ ปวด เมื่อย คั้น เกิดขึ้น ให้หยุดเดิน หรือกำหนดพองยุบ ให้เอาสติไปตั้งไว้ที่เวทนาเกิด และกำหนดไปตามความเป็นจริงว่า ปวดหนอๆ เจ็บหนอๆ เมื่อยๆ คั้นหนอๆ เป็นต้น ให้กำหนดไปเรื่อยๆ จนกว่าเวทนาจะหายไป เมื่อเวทนาหายไปแล้ว ก็ให้กำหนดนั่งหรือเดินต่อไป

จิตเวลานั่งหรือเดินอยู่ ถ้าจิตคิดถึงบ้าน คิดถึงทรัพย์สิน หรือคิดฟุ้งซ่านต่างๆ นานา ก็ให้เอาสติปักลงที่ลึนนี้ พร้อมกับกำหนดว่า คิดหนอๆๆๆ ไปเรื่อยๆ จนกว่าจิตจะหยุดคิด แม้ดีใจ เสียใจ หรือโกรธ ก็กำหนดเช่นเดียวกันว่า ดีใจหนอๆๆๆ เสียใจหนอๆๆๆ โกรธหนอๆๆๆ เป็นต้น

อานิสงส์ของการแจกหนังสือธรรมะเป็นทาน

๑. กรรมเวรจากอดีตชาติจะได้ลบล้าง
๒. หนี้เวรจะได้คลี่คลาย พ้นภัยจากทะเลทุกข์
๓. โรคภัยไข้เจ็บจากเจ้ากรรมนายเวรจะพ้นไป
๔. สามีภรรยาที่แตกแยกจะคืนดีต่อกัน
๕. วิญญาณของเด็กที่แท้งในท้องจะได้ไปเกิดใหม่
๖. กิจการงานจะราบรื่นสมความปรารถนา
๗. บุตรจะเฉลียวฉลาดเจริญรุ่งเรือง
๘. บารมีคุ้มครองลูกหลานให้อยู่เย็นเป็นสุข
๙. พ่อแม่จะมีอายุยืน
๑๐. ลูกหลานเกราะจะเปลี่ยนแปลงเป็นคนดี
๑๑. วิญญาณทุกข์ของบรรพบุรุษจะพ้นจากการถูกทรมานไปสู่สุคติ

ผู้ประพฤติปฏิบัติธรรมะเท่านั้นที่พ้นจากทุกข์ได้

“อยากรวย ให้พากันทำทาน
อยากสวย ให้พากันรักษาศีล
อยากดี ให้พากันเจริญภาวนา
ข้าฯ จะมีเกินใช้ แต่ไม่ใช่เกินมี
ชีวิตอายุสั้นต้องรีบทำความดี
(ทำบุญ) ตั้งแต่วินาที
พรุ่งนี้อาจไม่มีโอกาสได้ทำ
จงพิจารณาด้วยเหตุผล อย่างม गया”

๑. ที่ปรึกษา

- ❖ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สมบัติโต
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ❖ รองศาสตราจารย์สุรชา อมรพันธุ์
รองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ
- ❖ นายสิทธิศักดิ์ จันทร์สมุด
ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี
- ❖ นางสาวอนุกุล บุญอ่อน
ผู้อำนวยการกองกลาง

๒. คณะผู้จัดทำ/เรียบเรียง

- ❖ นางพรรณิ เจริญศิริ
- ❖ นางสาวขวัญสิริ เนื่องมหา
- ❖ นายปริญญา นุริศักดิ์
- ❖ นางสาวศศิวิมล จันทร์เปล่ง

จัดพิมพ์ : สารคามการพิมพ์ - สารคามเปเปอร์

84 ถ.ผดุงวิทย์ (ทางไป อ.กมลาไสย) ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม
โทร. 0-4372-2344 แฟกซ์. 0-4374-2200

รายชื่อผู้บริจาคหนังสือธรรมะงานกฐิน

ภาคภูมิ

รศ.สุรชา อมรพันธุ์ พร้อมครอบครัว	จำนวนเงิน	๑,๐๐๐ บาท
รศ.เทียนศักดิ์ เมฆพรรณโอภาส พร้อมครอบครัว	จำนวนเงิน	๑,๐๐๐ บาท
ศูนย์หนังสือ มมส	จำนวนเงิน	๒,๐๐๐ บาท
นายอนุภาพ - นางพิกุลศิลป์ - ด.ช.เนติ งามสูงเนิน	จำนวนเงิน	๑,๐๐๐ บาท
นางทิพวรรณ กองกุล	จำนวนเงิน	๑,๐๐๐ บาท
บุคลากรคณะวัฒนธรรมศาสตร์	จำนวนเงิน	๘๑๐ บาท
ผศ.วิระวุฒิ - นางบุญนิดา - เด็กชายชอซ้าง อรุณวรรณะ	จำนวนเงิน	๕๕๕ บาท
อาจารย์อารีรัตน์ รักษาศิลป์	จำนวนเงิน	๕๐๐ บาท
บุคลากรศูนย์พัฒนาและประกันคุณภาพการศึกษา	จำนวนเงิน	๕๐๐ บาท
นางสาวธนาภร กอเสนาะรส	จำนวนเงิน	๕๐๐ บาท
นางสาวสุจินต์ อังกุราวิรุทธิ์	จำนวนเงิน	๕๐๐ บาท
นายชำนาญ มีเนียม	จำนวนเงิน	๕๐๐ บาท
ดร.ธิดารัตน์ - อาจารย์แสงจันทร์ ดวงสินธุ์ พร้อมครอบครัว	จำนวนเงิน	๕๐๐ บาท
อาจารย์ ดร.ณัฐวิทย์ จิตราพิเนตร พร้อมครอบครัว	จำนวนเงิน	๕๐๐ บาท
นายคำพร ทารกล้า	จำนวนเงิน	๕๐๐ บาท
อาจารย์ ดร.สถิตพงษ์ เอื้ออารีย์มิตร พร้อมครอบครัว	จำนวนเงิน	๕๐๐ บาท
อาจารย์พวงชมพู ไชยอาสา แสงรุ่งเรืองโรจน์ และครอบครัว	จำนวนเงิน	๕๐๐ บาท
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรัฐา ภูบุญอบ พร้อมครอบครัว	จำนวนเงิน	๕๐๐ บาท
นายณรงค์ฤทธิ์ มะสุใส	จำนวนเงิน	๕๐๐ บาท
บุคลากรสำนักตรวจสอบภายใน	จำนวนเงิน	๔๐๐ บาท
นายอิสรา - นางศิริประภาดา จุมมาลี	จำนวนเงิน	๔๐๐ บาท
นายสุรชัย - นางเมษา ศรีสมนาง	จำนวนเงิน	๓๙๙ บาท
ครอบครัว บุคยบำรุง	จำนวนเงิน	๓๕๐ บาท
นางสาวขวัญสิริ เนื่องมหา พร้อมครอบครัว	จำนวนเงิน	๓๑๐ บาท
นายนพดล - นางอมรรัตน์ นิเมหนู พร้อมครอบครัว	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางรุ่งทิวา พรณะ	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางสาวไบศรี พันเทศ	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางนริดา ทวะชาติ	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท

นายบุญฤทธิ์ บุญหลักคำ	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางสาวเพ็ญประภา - นายปฏิวัติ แพงเวียงจันทร์	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางสาวบุษกร ทองใบ	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางธิดา บุญโชติยกุล	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นายสุชาติ บางวิเศษ	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางลภัสสรดา นรินยา	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางกนกนวล นรินยา	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นายสมทวง เพ็ชรกลาง	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางพิมพ์พรรณ ภูขมัง	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางมณฑุษา สังข์ศรีอินทร์	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
ผศ.ดร.ทรงคุณ จันทร์จร	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
อาจารย์.ดร.มนตรี ศรีราชเลา	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
ว่าที่พันตรี ดร.เทอดชัย พันธะไชย	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
ผศ.ชลิทกกา วรธนจันทร์	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
อาจารย์ ดร.ประสาน กิจารเมฆกุล	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางมณฑนา นครเรียบ	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางสาวกนกวรรณ จรรย์ายงค์ พร้อมครอบครัว	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นายสายชล เข็มไธสง	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางสาววารภรณ์ แก่นจันทร์	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นายฉันท - นางลำลี ไหมคามิ พร้อมครอบครัว	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นายจิรฉัตร - นางพรรณิ เจริญศิริ พร้อมครอบครัว	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นายจะเด็ด ศิริงาม	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางพวงทิพย์ ศรีไพรวรรณ	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นายวิระ - นางสาวภา ทศพร พร้อมครอบครัว	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางสาวรุ่งฤดี ภูชมศรี	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางกรรณิการ์ ภูผาธรรม พร้อมครอบครัว	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางนงลักษณ์ พุ่มม่วง พร้อมครอบครัว	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางศุภลักษณ์ นิลทะราช พร้อมครอบครัว	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางสาวจิตตรา สาธิตา	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางสาวสัจจิกา บุติมลย์	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท

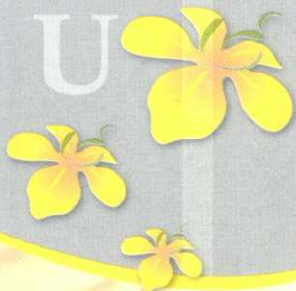
นางเวื่อน บุติมาลัย	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางสาวปิยธิดา อภิรักษ์สัตยา	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
อาจารย์พิเชษฐรักษ์ ปิติทะสังข์	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางสาวฉนิชาพัชร อิศรางกูร ณ อยุธยา	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
อาจารย์นทีตา ไวยหงส์ พร้อมครอบครัว	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางฉันทลักษณ์ สาขาณู พร้อมครอบครัว	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางสาวอุมาพร จันโสภา พร้อมครอบครัว	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นายพงษ์สิน - นางสุภาพร พลเรือง	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางสาวกนกวรรณ เขาวน้อย	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
คุณยายสวณี เวชยา	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
คุณยายสายทอง แรมจะบก	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางสาวเสาวลักษณ์ - นางสาวนวรรตน์ - นางสาวมัลลิกา รัตนบุตรา	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นายทองหล่อ - นางปรีดาพรรณ รัตนบุตรา	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางปัญจกา สมันจิตร พร้อมครอบครัว	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นายสงวนศักดิ์ พรธนะ	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางเอื้ออารีย์ ปานพิมพ์ใหญ่	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท
นางรุ่งเรือง ลิทจุจันทร์	จำนวนเงิน	๓๐๐ บาท

พิมพ์เผยแพร่เป็นธรรมทานเพื่ออุทิศบุญกุศลให้แก่บรรพบุรุษ
บิดา มารดา ญาติสนิท มิตรสหาย ผู้มีพระคุณ ครูอุปัชฌาย์ อาจารย์
เจ้ากรรมนายเวร เจ้าเกณฑ์ชะตา เจ้าที่ เจ้าทาง แม่นางธรณี
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย มีบ้าน มีเรือนที่ข้าพเจ้าอาศัยอยู่ เปเรตสัมภเวสี
และสรรพสัตว์น้อยใหญ่ทั้งปวง

ขอให้ท่านทั้งหลายจงอนุโมทนาในบุญกุศลนี้ และจงได้รับ
ในบุญกุศลนี้โดยทั่วหน้ากันเทอญ ฯ

เขียนพิมพ์ นวพร

M S U

MAHASARAKHAM UNIVERSITY